

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

EEN NIEUWE HUURWET IN NEDERLAND

In het begin van het jaar 1950 is in Nederland de grondslag gelegd voor een nieuwe Huurwet, welke in de loop van dat jaar het legislatieve proces heeft ondergaan (behandeling in de beide Kamers der Staten-Generaal, zowel in de afdelingen als in openbare vergadering), in October j.l. het fiat van Koningin en Regering verkreeg en, zo niet op de oorspronkelijk bedoelde en gehoopte datum van 1 Januari 1951 dan toch uiterlijk 1 Februari a.s. in werking zal treden. In het kort gezegd komt deze nieuwe Huurwet neer op een *codificatie* van de wettelijke materie welke hier te lande bestond op het gebied van *huurprijzen* alsmede op dat van de *huurbescherming*, terwijl naast een aantal vrij belangrijke wijzigingen in die wettelijke materie ook wordt ingevoerd een algemene huurverhoging van 15 %, waardoor de nieuwe wet tot dusver voornamelijk bekendheid heeft gekregen. Met de invoering van de nieuwe wet vervallen een aantal maatregelen op de beide gebieden welke ten dele nog uit de bezettingstijd stammen en die in de loop van de afgelopen tien jaren een enigszins verward geheel hadden opgeleverd.

Waar voor het nieuwe legislatieve product ongetwijfeld ook bij de juristen van de grote Zuidelijke Benelux-partner belangstelling zal bestaan zijn op verzoek van de redactie de onderhavige beschouwingen opgesteld, welke terwille van een behoorlijk overzicht in drieën zullen zijn gesplitst. In de eerste plaats zal een summier exposé worden gegeven van de maatregelen welke in het tijdvak 1940-1950 op het gebied van huurprijsregeling en bescherming tot stand kwamen, voorts zullen de economisch-politieke aspecten van de nieuwe wet naar voren worden gebracht met een kort relaas van hetgeen daaromtrent te doen is geweest, terwijl tenslotte een overzicht zal worden gegeven van de nieuwe wettelijke bepalingen en de punten waardoor deze zich van de oude regelingen onderscheiden.

I.

Er bestaat aanleiding allereerst melding te maken van de noodwetgeving met betrekking tot huur en verhuur tijdens de eerste wereldoorlog, gedurende welke Nederland buiten de strijd bleef doch niettemin toestanden op huizengebied beleefde die wettelijke voorziening nodig maakten. De vermelding daarvan is gerechtvaardigd omdat het verloop van zaken toen in

zekere zin gelijk was aan hetgeen na 1940 gebeurde. Het begon n.l. in 1917 met de *Huurcommissiewet*, die op de huurprijzen een controle invoerde welke toen nodig werd geacht om het oplopen daarvan te voorkomen resp. te breidelen, en die aanvankelijk alleen betrekking had op kleinere woningen. Toen als reactie op deze prijzenmaatregel teveel huuropzeggingen plaats vonden werd de Huurcommissiewet gevolgd door een *Huuropzeggingswet*. De beide genoemde wetten waren gebaseerd op een systeem van *huurcommissies*, die huurprijsverhogingen moesten goedkeuren en geëindigde huren konden verlengen. Ook toen echter was het stelsel nog niet compleet, want er waren onwillige eigenaren die hun panden liever lieten leegstaan dan ze voor hen niet passende prijzen te verhuren, en zo kwam dan — en nog wel eerst na de oorlog, immers in 1921 — een derde wet tot stand, de *Huuraanzeggingswet*, die de mogelijkheid opende van gedwongen verhuur. Deze drie wetten zijn nog geruime tijd van kracht gebleven want eerst in 1927 verdwenen zij.

Sinds 1940 had men nu een soortgelijk verloop van zaken, want reeds spoedig na de bezetting moest worden overgegaan tot een fixering van het huurprijsspeil per 9 Mei 1940, en zo werd dan eind December 1940 het *Huurprijsbesluit* afgekondigd, welk besluit in zoverre niets nieuws bracht dat de bevestiging van de huurprijzen per genoemde datum reeds te voren in meer algemenere prijsvoorschriften had plaats gevonden (*Prijzenbeschikking 1940*, waarbij een *Gemachtigde voor de Prijzen* werd aangesteld en die betrekking had op alle goederen alsmede op alle dienstverleningen). Het Huurprijsbesluit 1940 had echter één fout en wel dat er geen instantie was voorgeschreven welke op het gebied van de huren prijsregelend zou kunnen optreden en een reeds toen economisch gerechtvaardigde kleine huurprijsverhoging kon goedkeuren, waardoor het per 9 Mei 1940 gefixeerde huurprijsspeil enigmaterie ontdooid had kunnen worden. Onttrokken aan de werking van het Huurprijsbesluit 1940 was *nieuwbouw*, zodat huurprijzen daarvoor slechts onder de algemene voorschriften vielen. Bij het Huurprijsbesluit 1940 was echter — om er meteen ook maar iets goeds van te zeggen — de mogelijkheid opengelaten van *aanvullende voorschriften* en van die mogelijkheid is reeds vrij spoedig gebruik gemaakt en wel het jaar daarop

bij het *Huurprijsuitvoeringsbesluit* 1941, waarbij in de zoëven gesignaleerde omissie werd voorzien en de *prijzenbureaux voor onroerende zaken* werden ingesteld. Deze prijzenbureaux kregen de bevoegdheid om huurprijzen vast te stellen, zo nodig in afwijking van de volgens het *Huurprijsbesluit* 1940 hoogst toelaatbare. Op die manier werd een stap gezet in de richting der ontdoeling van de bevroren huurprijzen. Een tweede uitvoeringsmaatregel van het *Huurprijsbesluit* 1940 was het in 1944 afgekondigde *Huurprijsbesluit Nieuwbouw*, waarbij ook de huurprijzen van de aan het *Huurprijsbesluit* 1940 onttrokken panden onder controle werden gesteld en wel van de meergemelde prijzenbureaux. Merkwaardig is nu dat ook na de bevrijding van de mogelijkheid om krachtens het toen voorlopig gehandhaafde *Huurprijsbesluit* 1940 uitvoeringsmaatregelen af te kondigen gebruik is gemaakt. Zo werd een algemene huurverhoging wegens *inwoning* toelaatbaar verklaard bij de *Huurprijsuitvoeringsbeschikking* 1948, terwijl reeds in 1946 maatregelen waren getroffen speciaal voor *gemeubiliseerde en gestoffeerde kamers*.

Wat de huurbescherming betreft was de regeling tijdens en na de bezetting wat eenvoudiger, want alles was en bleef gebaseerd (en zal zelfs tot de invoering van de nieuwe *Huurwet* gebaseerd blijven) op het *Huurbeschermingsbesluit* 1941, waarbij de vordering tot ontruiming aan banden werd gelegd. Nadere bijzonderheden dienaangaande zullen te berde worden gebracht in het laatste gedeelte van dit artikel waarin de huurbescherming onder de *Huurwet* in bespreking komt.

Volledigheidshalve moet nu nog vermeld worden hoe het in Nederland gegaan is met het *vorderen* van huizen en in het bijzonder van woningen. Reeds vóór het tijdstip waarop Nederland in de tweede wereldoorlog werd betrokken was de mogelijkheid tot vorderen geopend bij de *Algemene Vorderingswet*, welke uit het jaar 1939 dateerde, doch van die wet was, althans op het gebied van huizen, niet of weinig gebruik gemaakt. Tijdens de oorlog werd afgekondigd het *Algemeen Vorderingsbesluit*, dat juist heel veel toepassing heeft gevonden, met name toen in het jaar 1943 de evacuatie van hele gebieden in Nederland begon en diensengevolge in de niet-geëvacueerde gebieden zoveel mogelijk woonruimte moest beschikbaar worden gemaakt en toegewezen aan geëvacueerde personen en gezinnen. Ook na de bevrijding is nog heel wat gevorderd, aanvankelijk krachtens de bestaande maatregelen, doch in 1947 werd een nieuwe wet op dit gebied tot stand gebracht, n.l. de *Woonruimtetwet*, welke de materie volledig regelt, helaas op een zodanige wijze dat de rechterlijke controle bij de toepassing en de naleving van de wet naar het oordeel van de meeste juristen niet genoegzaam is ingevoerd zodat deze materie vrijwel geheel in handen van de administratie rust. De Nieuwe *Huurwet* roert de vorderingsmaterie slechts zijdelings aan en zal dus in dit artikel ook niet anders dan terloops ter sprake worden gebracht, al moet reeds terstond worden opgemerkt dat de zoëven genoemde fout van de *Woonruimtetwet*, zoals zal blijken, bij de nieuwe *Huurwet* zeker niet gemaakt is: de rechterlijke werkzaamheid is niet alleen niet uitgeschakeld doch zo volledig mogelijk ingevoerd.

II.

In het begin van dit artikel werd aangekondigd dat afzonderlijke beschouwingen zouden worden gewijd aan de economisch-politieke aspecten van de *Huurwet*, terwijl reeds in het midden werd gebracht dat een

algemene huurverhoging van 15 % daarbij zal worden ingevoerd. Dit percentage is een onderwerp geweest van vrij hevige critiek en wel in beide richtingen. Bij het wetsvoorstel was het percentage op een ietwat simplistische manier verklaard en wel aldus: huurverhoging werd nodig geoordeeld voornamelijk omdat de onderhoudskosten zo ontzaggelijk zijn gestegen. Deze stijging werd door de Regering berekend op 20 % van de huurbedragen, doch daartegenover werd gewezen op besparingen welke tegenwoordig worden gemaakt door minder huurverlies wegens leegstaan en minder onderhoudswerk binnenshuis, welke beide posten tezamen op 5 % werden geschat; resultaat dus 15 %. Van twee zijden werd nu geageerd: de huiseigenaren beklagden zich er over dat zij er, zoals men dat populair uitdrukt, bekaaid afkwamen, terwijl in huurderskringen het voorgestelde percentage nog te hoog werd geoordeeld in verband met de veel te geringe loonsverhogingen welke sedert de bevrijding hebben plaats gevonden. O.a. werd er van eerstbedoelde zijde op gewezen — een voorbeeld dat de Belgische lezers wel in het bijzonder zal interesseren! — dat in België de huren sedert de laatste wereldoorlog tot 170 % zijn gestegen, een vergelijking die natuurlijk terstond werd bejegend met de tegenopmerking dat daar te lande ook de lonen veel meer dan hier zijn gestegen.

Het voorstel tot huurverhoging heeft ook van stonde af aan het verlangen om niet te zeggen de eis naar voren gebracht van *compensatoire maatregelen*, van mening als men was dat de loontrekkende klassen een huurverhoging van 15 % niet zouden kunnen doorstaan als niet in ander opzicht verlichting van lasten zou worden ingevoerd. Zo is dan ook al bij het begin van de behandeling van de nieuwe *Huurwet* het voorstellen van de Regering gemanifesteerd om een reeds beraamde verlaging van de loon- en inkomstenbelasting tegelijk met de inwerkingtreding van de *Huurwet* in te voeren, en het verband tussen deze beide maatregelen is reeds sterker geworden en tenslotte zelfs in moties vastgelegd, terwijl op dit ogenblik reeds vaststaat dat de belastingverlaging, welke in de Tweede Kamer der Staten-Generaal haar beslag heeft gekregen, op hetzelfde tijdstip als de huurverhoging zal ingaan. Voorgerekend is dat in doorsnee de belastingverlaging de huurverhoging zal overtreffen zodat er voor de huurders/belastingplichtigen zelfs een voordeel zal overblijven, zij het ook dat een niet onbelangrijke categorie wel de huurverhoging zal hebben te ondergaan doch niet van de belastingverlaging zal profiteren, n.l. die groepen die geheel of ten dele tot de armlastigen kunnen worden gerekend en in het geheel niet in de loon- en inkomstenbelasting zijn aangeslagen. Men heeft zelfs in de Tweede Kamer een poging gedaan om de huurverhoging zodanig te beperken dat huishuren van f. 300.— per jaar en minder daar niet onder zouden vallen, doch tevergeefs.

III.

Thans de *Huurwet* zelf. De lezer zal begrijpen dat in deze beschouwingen slechts enkele hoofdzaken kunnen worden aangestipt, want hoewel de wet slechts 33 artikelen beslaat zit er zoveel aan haar bepalingen vast dat behandeling van alle kwesties en zelfs van alle voorname kwesties uitgesloten moet worden geacht. Er zal dus een keus moeten worden gedaan en om te beginnen zal worden genomen iets wat reeds hierboven werd gesignaleerd en wel.

1. *Vaststelling van alle huurprijzen door de rechter*. Hierboven bleek dat tot dusver op het gebied der

huurprijsvaststelling een voorname rol hebben gespeeld de prijzenbureaux, welke uit ambtelijke kringen werden gecreëerd, en de nieuwe wet heeft deze instanties thans vervangen door de rechter en wel de kantonrechter. Deze heeft een algemene bevoegdheid gekregen om zowel *bij wege van declaratoire uitspraak als in contradictoir geding* de huurprijs in geval van geschil vast te stellen en wel met uitsluiting van hoger beroep. Deze concentratie van huurprijsgeschillen bij de rechter was reeds in het oorspronkelijke ontwerp voor de nieuwe wet neergelegd en, hoewel van de zijde van de Tweede Kamer instemming met het beginsel aan de dag werd gelegd, was men toch wel wat bevreesd, in de eerste plaats voor een te groot aantal justitiële zaken op dit gebied, en voorts voor gemis aan deskundige voorlichting. Voorgesteld is toen om nieuwe colleges in te schakelen en wel *huuradviescommissies*, welke op verzoek van partijen of op bevel van de rechter de zo zeer gewenste deskundige voorlichting zouden kunnen verstrekken, en deze commissies zijn dan ook inderdaad ingevoerd. Het zal dus nu voortaan zó zijn dat partijen in geval van geschil over de verschuldigde huurprijs aan de huuradviescommissie een (niet bindend) *advies* kunnen vragen, terwijl zij beide of één van beide, indien zij zich met dit advies niet kunnen verenigen, beroep kunnen doen op de rechter gelijk zoëven vermeld. Men verwacht dat het bestaan van een dergelijke «vóórinstantie» een preventieve werking zal hebben met betrekking tot het aantal rechtsgeschillen, immers in de meeste gevallen zullen partijen zich bij het deskundig oordeel van de huuradviescommissie neerleggen, doch bereikt is in ieder geval dat deze commissies niet, zoals vroeger de prijzenbureaux, het laatste woord hebben, en rechterlijke tussenkomst blijft mogelijk. De rechter is bij zijn uitspraak geheel vrij, d.w.z. hij moet wel een advies van de huuradviescommissie, indien niet al aan partijen is gegeven en overgelegd, bevelen, doch is daaraan niet gebonden.

2. *Uitsluitend civielrechtelijke sanctie.* — Terwijl tot dusver ook op het gebied van de huurprijzen overheidscontrole en strafsancie bestonden brengt de Huurwet dit nieuwe te weeg dat ieder overheidsingrijpen komt te vervallen. De enige sanctie op de voortgezette huurprijsregeling is de civielrechtelijke: de mogelijkheid voor de huurder om teveel betaalde huur, c.q. na officiële vaststelling van de op basis der huurprijsvoorschriften verschuldigde huur, terug te vorderen, terwijl ook als sanctie op het prijzenregiem wordt beschouwd de voortgezette huurbescherming, immers deze heeft ten gevolge dat het opzeggen en doen ontruimen van huurders die niet bereid zijn een te hoge huurprijs te betalen niet meer als pressiemiddelen kan worden gebruikt.

3. *De basis van de nieuwe huurprijzen.* — Als uitgangspunt van de nieuwe huurprijzen blijven gelden de huurprijzen welke krachtens de oude regelingen de hoogst toelaatbare waren. Dit wil dus zeggen dat de huurprijzen in het algemeen blijven op het niveau van 9 Mei 1940, verhoogd met 15 %. Dit geldt alleen voor het z.g. *oud bezit*, d.w.z. huizenbezit dat vóór ultimo 1940 reeds was tot stand gekomen. Voor bezit van na die datum zullen afwijkende regelingen kunnen worden vastgesteld en wel *bij algemene maatregel van bestuur*. De Huurwet geeft n.l. een vergaande — en door sommigen zelfs al te ver gaand beschouwde — delegatie van regelingsbevoegdheid aan de Kroon, die voor alle mogelijke categorieën onroerende goederen afzonderlijke regelingen kan

vaststellen. Uit de aard der zaak is niet de bedoeling daarbij van het beginsel van de wet af te wijken, want men heeft in het bijzonder op het oog gehad al hetgeen gebouwd is na 1940 en wil rekening houden met het feit dat bij de prijsvaststelling door de prijzenbureaux van dergelijke nieuwe panden reeds voldoende rekening is gehouden met de hogere bouwkosten, enz.

De Huurwet maakt onderscheid tussen *hoofdhuren* (huur van een zelfstandige woning of bedrijfsruimte van de eigenaar) en *deelhuur* (voornamelijk *onderhuur*). De huurprijzen bij deelhuur zullen proportioneel worden vastgesteld, n.l. op basis van de hoofdhuur, en met inaanmerkingneming van de omvang en hoedanigheden van hetgeen onderwerp is van de deelhuur in verhouding tot het onderwerp van de hoofdhuur. Indien bij deelhuur de verhuurder zelf een gedeelte van het onroerend goed blijft bewonen of voor de uitoefening van zijn bedrijf blijft bezigen mag de huurprijs verhoogd worden met 20 %, hetgeen voornamelijk is bepaald om het afstaan van gedeelten te bevorderen. Bovendien zullen voor gevallen van meervoudige bewoning (inwoning) verhoogde percentages bij algemene maatregel van bestuur kunnen worden vastgesteld. Ten slotte is ook nog een voorziening gegeven in verband met gebruikelijke pogingen om verkapte huurverhoging te verkrijgen door de huurder te belasten met onderhoudsverplichtingen welke ingevolge de Huurwet op de verhuurder rusten: de huurprijs zal dan overeenkomstig op een lager bedrag worden vastgesteld.

4. *Huurbescherming.* — Het hierboven genoemde Huurbeschermingsbesluit 1941 had, in tegenstelling tot de Huuropzeggingswet welke in en naar aanleiding van de eerste wereldoorlog werd tot stand gebracht, tot systeem dat bij geëindigde huur niet automatisch een nieuwe huur kon worden vastgelegd door de een of andere instantie, doch dat uitsluitend de verhuurder het recht werd ontnomen zonder meer wegens geëindigde huur tot ontruiming te noodzaken, welk recht hij alleen zou hebben onder bepaalde omstandigheden. Tot deze laatste behoren *wanbetaling der huurpenningen, onbehoorlijk gebruik van het gehuurde door de huurder, het dringend nodig hebben van het perceel voor eigen gebruik* e.d. Het kwam dus in het kort hierop neer: geëindigde huur op zich zelf leverde geen grond op om de huurder tot ontruiming te noodzaken en alleen in de door het Besluit genoemde uitzonderingsgevallen kon een vordering tot ontruiming worden toegewezen. De Huurwet handhaaft thans dit systeem, doch brengt verschillende verbeteringen aan. In het bijzonder betreft dit de positie van de *onderhuurder*. Er is n.l. onder de vigueur van het Huurbeschermingsbesluit door de Hoge Raad een arrest gewezen (1) — in overeenstemming met hetgeen circa dertig jaar geleden werd beslist onder de werking van de Huuropzeggingswet — dat de onderhuurder ten opzichte van de oorspronkelijke verhuurder geen recht op huurbescherming heeft. Tegenover zijn eigen verhuurder (dus de huurder van de oorspronkelijke verhuurder) bestaat dit recht wel — daarvan kan de onderhuurder c.q. profiteren — doch de cassatierechter heeft er tegen op gezien om de onderhuurder bescherming te verlenen ten opzichte van iemand met wie hij in generlei contractuele verhouding heeft gestaan. Men voelt echter het bezwaar dat hierin schuilt: bij samenspanning van oorspronkelijke verhuurder en huurder kan de onderhuurder tot ontruiming worden genoodzaakt, en het laat zich dus denken dat in die kwestie behoorde te worden voorzien bij het opstellen van nieuwe regelen. Intus-

sen is men ook bij de totstandbrenging van de Huurwet er voor teruggedeinsd om de onderhuurder een rechtstreekse aanspraak op huurbescherming tegenover de eigenaar als oorspronkelijke verhuurder toe te kennen, doch men heeft de zaak aldus geconstrueerd: indien er wordt gedagvaard tot ontruiming moet er een verklaring van de huuradviescommissie worden overgelegd waaruit blijkt of er al dan niet onderhuurders zijn en zo ja, welke gegevens dienaangaande voor de ontruimingsprocedure van belang kunnen zijn. Door bedoeld advies is de rechter dan op de hoogte en in staat voor de rechten van de onderhuurder te waken, in welk verband nog aandacht verdient de bepaling dat bij ontruiming op grond van dringende behoefte voor eigen gebruik de economische belangen en maatschappelijke behoeften van wettige onderhuurders door de rechter in aanmerking moeten worden genomen. Bovendien betreft het hier een terrein waarop de hierboven onder I besproken Woonruimtetwet een nuttige functie kan vervullen want deze stelt burgemeester en wethouders van de gemeente in staat om, in geval van samenspanning tussen eigenaar en oorspronkelijke huurder ten behoeve van de onderhuurder woonruimte te vorderen.

Tenslotte kan nog in het midden worden gebracht dat bij de nieuwe Huurwet ook andere kwesties zoals het verlenen van ontruimingstermijnen beter zijn geregeld.

5. *De werkingssomvang van de Huurwet.* — De aandacht moet er op worden gevestigd dat, hoewel nogal eens de beschouwingen over de onderhavige materie zijn en worden geconcentreerd op woningen, de Huurwet (en ook het thans ter ziele gaande Huurbeschermingsbesluit) betrekking heeft op *alle onroerende goederen*, met uitzondering evenwel van pachtgronden. De pachtovereenkomst is naar Nederlands recht zodanig geregeld dat onverhoedse beëindiging bijkans onmogelijk is, zodat er geen enkele aanleiding bestond tot verdere bescherming van de pachter. Weliswaar heeft nu de huurbescherming en min of meer ook de huurprijsregeling voornamelijk betekenis voor woningen, doch daarnevens kunnen ook in aanmerking komen niet alleen bedrijfspanden doch zelfs ook bebouwde gronden, zoals bijv. sportterreinen. Bovendien bepaalt de Huurwet dat voor haar werking met onroerend goed gelijk staan *woonwagens* en *woonschepen*; een punt waarop reeds onder het Huurbeschermingsbesluit 1941 werd aangedrongen, gezien het grote aantal lieden dat thans nog verblijf houdt in dergelijke verplaatsbare behuizingen.

6. *Competentie en appellabiliteit.* — Een punt van groot belang in de nieuwe Huurwet is de regeling van de bevoegdheid en de rechtsmiddelen in huurzaken. De bevoegdheidskwestie is thans zó geregeld dat alle vorderingen betreffende huur en verhuur benevens huurbescherming, vorderingen tot ontruiming daaronder begrepen, in eerste aanleg bij uitsluiting door de Kantonrechter worden berecht. Daaronder vallen dus ook alle vaststellingen van de betalingsverplichting van de huurder of de gewezen huurder. Van veel meer belang is echter nog dat van alle uitspraken waarbij een vordering tot ontruiming werd berecht hoger beroep mogelijk is. Een van de belangrijkste grieven tegen het Huurbeschermingsbesluit 1941 was juist dat alle feitelijke beslissingen omtrent het al of niet aanwezig zijn van een ontruimingsgrond aan de mogelijkheid van hoger beroep waren onttrokken.

7. *Vervaltermijn van een terugvorderingsactie.* — Een nieuwigheid van de Huurwet is nog dat de vordering tot terugbetaling van eventueel teveel betaalde huur — zoals hierboven bleek de enige sanctie op de nieuwe huurprijsregeling — thans niet meer aan de normale verjaringstermijn van dertig jaar zal zijn gebonden doch aan een tamelijk korte vervaltermijn van één jaar, welke termijn ingaat zodra de betalingsverplichting bij gewijsde is vastgesteld, doch nimmer later dan een jaar na de dag waarop het genot van het onroerend goed is geëindigd. Bovendien heeft de rechter een *matigingsrecht* gekregen, zulks met het oog op de vrij talrijke gevallen dat een huurder gedurende vrij lange tijd vrijwillig een huur heeft betaald welke wel niet strookt met de hoogst toelaatbare doch ook niet buitensporig hoog kan worden genoemd.

8. *Gemengde contracten.* — Een punt waaromtrent bij de totstandkoming van de Huurwet heel wat te doen is geweest betreft dat van de gemengde contracten en in het bijzonder de *pensionovereenkomst*. Onder de oude regelen, die thans op het punt staan te worden afgeschaft, was het al een bekende kwestie of de pensionovereenkomst als «huur en verhuur» is te beschouwen, en daartegen werd natuurlijk aangevoerd dat voor de pensiongast, naast het gebruik van een of meer kamers, van minstens evenveel belang is de voedselverstrekking, de bediening en wat dies meer zij. De Hoge Raad heeft zelfs eens op die grond beslist (3) dat de pensionovereenkomst een overeenkomst is met een eigen karakter voor welke het verstreken van roerende goederen en van diensten typerend is te achten, terwijl het tot inwoning ter beschikking stellen van een bepaald gedeelte van een onroerend goed aan de aard van de overeenkomst niet afdoet. Zonder inbreuk te maken op de aan het hoogste rechtscollege verschuldigde deferentie mag wel de mening worden uitgesproken dat deze beslissing voor critiek vatbaar is, althans dat de pensionovereenkomst door haar sui generis karakter niet onttrokken mag worden geacht aan de wettelijke bepalingen betreffende huur en verhuur en zeker niet aan de voorschriften op het gebied van de huurbescherming. Het betreft hier een terrein waarop beschouwingen omtrent de leer der gemengde contracten in het algemeen niet misplaatst zoude zijn, doch aangezien de lengte van dit artikel begrensd behoort te zijn zal slechts worden volstaan met een enkele opmerking (3) en wel dat op de vraag welke voorschriften op gemengde contracten behoren te worden toegepast in de Nederlandse literatuur en rechtspraak nog steeds geen eensluidend antwoord is gegeven, al schijnt de Hoge Raad, blijkens een tamelijk recent arrest (4), thans wel geneigd te zijn tot de combinatie- en cumulatietheorie, een theorie waarbij zeker wel ruimschoots plaats is voor toepassing c.q. van de Huurwetnormen.

Mr. Dr. H. F. A. VÖLLMAR.

(1) Hoge Raad, 12 December 1947, N. J. 1948 nr 199.

(2) Hoge Raad, 12 April 1949, N. J. 1949, nr 452.

(3) Voor een summier overzicht moge worden verwezen naar *mr. C. Asser's Handleiding tot de beoefening van het Nederlands burgerlijk recht*, derde deel derde stuk, bewerkt door *prof. mr. P. W. Kamphuisen*, tweede druk, 1950, bl. 4 e.v.

(4) Hoge Raad, 21 Februari 1947, N. J. 1947, nr 154 met onderschrift van *prof. mr. E. M. Meijers*.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 19 October 1950.

Eerste Voorzitter: M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever: M. Demoulin.

Advocaat-Generaal: M. Ganshof van der Meersch.

1. **Arbeidsongeval. — Weg naar en van het werk. — Betekenis van de uitdrukking « normale weg » in artikel 1, lid 2 van het wetsbesluit van 13 December 1945.**

2. **Motivering. — Voldoende beantwoording van de conclusie ener partij.**

1. De « normale weg » bedoeld in art. I, lid 2, van het wetsbesluit van 13 December 1945, is niet noodzakelijk een weg, die zonder onderbreking afgelegd wordt, daar de lengte daarvan een oponthoud kan vergen om uit te rusten of om iets te gebruiken.

Door het aan de normale weg verbonden risico dient te worden verstaan ieder risico, dat enig verband houdt met de noodzakelijkheid, waarin de arbeider zich bevindt om zich te begeven van zijn woonplaats of van de plaats, waar hij zijn maaltijden gebruikt naar de plaats waar hij zijn werk moet uitvoeren, of omgekeerd. Alleen de schuld, die generlei verband houdt met de af te leggen weg, valt buiten het risico.

Het feit, dat de arbeider op weg naar zijn werk een bepaald café heeft bezocht, niet slechts omdat hij in de noodzakelijkheid was iets te gebruiken, doch ook om meer persoonlijke redenen, doet het recht op vergoeding van de door het ongeval geleden schade voor hem niet teloorgaan.

De arbeider heeft recht op vergoeding, wanneer het ongeval zich heeft voorgedaan op de normale weg, die hij moest afleggen om zich van de plaats waar hij gegeten had, (in casu het in het geding bedoelde café) te begeven naar de plaats, waar hij zijn werk moest verrichten.

2. De bestreden uitspraak heeft de conclusie van een van partijen voldoende beantwoord, wanneer het vaststelt, dat het bij die conclusie ingeroepen feit, hetwelk aan het in cassatie aangevoerde middel ten grondslag dient, niet bewezen is.

Het algemeen Syndicaat, Gemeenschappelijke Verzekeringskas tegen Werkongevallen
t/ De Raad, Martin.

Gelet op het bestreden vonnis, de 6 Juli 1948 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Luik, uitspraak doende in hoger beroep;

Over het eerste middel: schending van de artikelen 1 en 2 van het Wetsbesluit van 13 December 1945 betreffende de vergoeding der schade, voortspruitende uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen; van de artikelen 1, 2, 3, 12, 14, 15 en 16 van de samengeordende wetten op de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen; van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis beslist dat het ongeval, hetwelk verweerder in cassatie getroffen heeft onder toepassing valt van het Wetsbesluit van 13 December 1945, als zijnde overkomen op de weg van of naar het werk, omdat « het ongeval zich voorgedaan heeft op de weg welke De Raad moest afleggen om zich te

begeven van de plaats waar hij gaan eten was tot zijn boot »;

zulks terwijl hetzelfde vonnis vaststelt dat « het feit, dat hij zich is gaan versterken in het café Berx, De Raad buiten de uitvoering van het werk geplaatst heeft » en terwijl indien De Raad werkelijk gegeten heeft in genoemd café dit maar op volstrekt bijkomstige wijze en bij gelegenheid gebeurd is, daar de redenen om welke hij er zich begeven heeft waren dat « het café Berx de plaats was naar welke hij zich gewoonlijk begaf als hij in de stad ging, de plaats waar zijn brieven toekwamen, de plaats waar hij de gelegenheid had andere schippers te ontmoeten », uit al hetwelk de rechter diende te besluiten dat de weg van dit café tot de boot van aanlegger niet mocht beschouwd worden als de normale weg uitmakend, welke de arbeider moet afleggen om zich te begeven... van de plaats waar hij eet naar de plaats waar het werk verricht wordt » dit te meer daar het vonnis uitdrukkelijk vaststelt dat De Raad de normale weg, die hem naar zijn boot moest terugleiden, onderbroken had en dit zonder noodzakelijkheid, maar alleen om redenen van persoonlijke gepastheid:

Overwegende dat aanlegger aan het bestreden vonnis verwijt beslist te hebben dat het ongeval dat verweerder getroffen heeft, toen hij zich van het café Berx, waar hij gegeten had, naar zijn boot begaf, onder toepassing valt van het Wetsbesluit van 13 December 1945, betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit ongevallen, die zich op de weg naar of van het werk voordoen, ofschoon de rechter over de feiten vaststelt dat het feit, dat hij naar het café Berx is gegaan tot persoonlijke doeleinden en bij gelegenheid om er zich te versterken, De Raad buiten de voorwaarden van uitvoering van het arbeidscontract geplaatst had;

Overwegende dat volgens de artikelen 1 en 2 van het Wetsbesluit van 13 December 1945 tot interpretatie van het besluit van 24 December 1941, enerzijds « als de weg naar en van het werk dient te worden verstaan: de door de arbeider normale af te leggen weg om zich van zijn verblijf of van de plaats waar hij gaat eten naar de plaats waar hij zijn werk verricht te begeven en omgekeerd », en, anderzijds, « onder aan de normale weg onafscheidelijk verbonden risico dient te worden verstaan: ieder risico dat enig verband houdt met de noodzakelijkheid, waarin de arbeider zich bevindt om zich te verplaatsen ten einde zich naar de hierboven bedoelde plaatsen te begeven en er van terug te keren. De fout, die geen enkel verband houdt met de af te leggen weg, wordt in het « risico » niet begrepen »;

Overwegende dat de bestreden beslissing releveert dat, op de dag van het ongeval, De Raad zich op convocatie, begaf naar de kantoren van de « Somef », maatschappij in wier dienst hij was, Coronmeusekaai te Luik; dat, toen hij omstreeks de middag deze lokalen verliet, in plaats van terug aan boord te gaan om er zijn maal te gebruiken, zoals de omstandigheden van tijd en plaats het hem toelieten, verweerder zich ging laten fotograferen, waarna hij zich begaf naar het café Berx (gelegen Coronmeusekaai, niet ver van de kantoren der « Somef »), gelegenheid welke hij gewoonlijk bezocht als hij in stad ging, waar zijn brieven toekwamen en waar hij andere schippers ontmoette, en dat hij er de spijzen nuttigde welke hij medegenomen had, benevens bier; dat hij bij het verlaten van het café Berx pogde op een tramwagen van

lijn 5 te springen, welke naar de stad reed, handeling die het ongeval veroorzaakte;

Overwegende dat de rechter over de feiten van mening is dat, tot op het ogenblik waarop hij de kantoren van de «Somef» verlaten heeft, De Raad zich binnen de perken van het arbeidscontract gehouden heeft; dat het van belang ontbloomt is na te gaan of het bezoek dat hij aan de fotograaf bracht ja dan neen een handeling uitmaakte welke tot de uitvoering van dit contract behoorde, vermits hij, als hij zich naar het café Berx begaf, in elk geval en onbetwistbaar uit de sfeer van zijn contractuele verbintenissen trad;

Maar overwegende dat het bestreden vonnis daarna vaststelt dat de lengte van de weg die moet afgelegd worden om zich van de kantoren van de «Somef» naar de boot te begeven dezelfde is als die van het café Berx naar de boot;

Dat aldus, volgens de bestreden beslissing, de poging van De Raad, om in de rijdende tram te stijgen, geographisch gelegen is op de normale weg, bepaald door het artikel 1, 2de alinea, van het Wetsbesluit van 13 December 1945, en dat het ongeval zich op zijn laatst te 14 u. 30 voorgedaan heeft, vermits de gangen van aanlegger naar de fotograaf en het café Berx maar twee en half uur gevergd hebben;

Overwegende dat de rechter over de feiten nog de mening toegedaan is dat een schipper, die zich aan wal bevindt op het uur van een maaltijd en op een tamelijk grote afstand van zijn boot, zich gaat versterken in een gelegenheid zoals het café Berx, en dat, indien aanlegger er bier gedronken heeft, niet met zekerheid uit de gegevens der zaak blijkt, dat zoals aanlegger staande houdt, hij zich in een volkomen dronken toestand bevond;

Dat hij uit de verscheidene hierboven aangehaalde vaststellingen besluit, dat de door De Raad begane fout, die de normale weg aflegde tussen het café Berx waar hij gegeten had, en de plaats waar zijn boot gemeerd lag, door te pogen op een rijdende tram te springen, fout die des te zwaarder was daar verweerder in zekere mate onder invloed was van de drank, het bedrijfshoofd niet vrijstelt;

Overwegende dat het besluit, hetwelk het bestreden vonnis aldus trekt uit de feiten welke het vaststelt, volledig overeenkomt tegelijk met het verslag aan de Regent, dat de besluitwet van 13 December 1945 voorafgaat en preciseert dat «de normale weg niet altijd een weg betekent die zonder onderbreking afgelegd wordt, daar deze lengte opent houdt kan vergen om uit te rusten of om zich herop te frissen», zomede met artikel 2 van voormeld Wetsbesluit, hetwelk bepaalt dat «onder» aan de normale weg onafscheidelijk verbonden risico «dient verstaan: ieder risico dat enig verband houdt met de noodzakelijkheid, waarin de arbeider zich bevindt, om zich te verplaatsen...; terwijl de fout die geen enkel verband houdt met de af te leggen weg uit het risico dient gesloten te worden»;

Overwegende dat, dat het feit dat hij gaan eten is niet ver van de kantoren van zijn werkgever en in de nabijheid van de plaats waar hij de tram moest nemen om terug aan boord te gaan, also gerechtvaardigd zijnde, het weinig belang heeft dat hij, om het café Berx te kiezen, niet enkel door de noodzakelijkheid om zich te versterken gedreven geweest is, maar daarenboven door meer persoonlijke beweegredenen;

Dat, indien hij zelfs de fout begaan heeft zich iets of wat te lang op te houden en het gebruik van drank

te overdrijven, het geenszins bewezen is, zoals in het bestreden vonnis nadrukkelijk wordt overwogen, dat hij zich in een volkomen dronken toestand zou bevonden hebben;

Dat het ongeval zich trouwens voorgedaan heeft tussen de plaats waar De Raad gegeten had en de boot, aan wier boord hij zich moest begeven, en op de normale weg die hij moest afleggen om zich naar deze laatste plaats, waar hij zijn werk verrichtte, te begeven;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

Over het tweede middel: schending van artikel 97 van de Grondwet; van de artikelen 1101, 1134, 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek; 61, 77, 78, 141 en 142 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering; 1 en 2 van het Wetsbesluit van 13 December 1945 betreffende de vergoeding van de schade voortvloeiende uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen; van de artikelen 1, 2, 3, 12, 14, 15 en 16 van de samengeordende wetten op de vergoeding van arbeidsongevallen;

doordat het bestreden vonnis erkent dat het ongeval te wijten is aan de fout van verweerder die op een rijdende tram willen springen heeft en dat deze fout des te zwaarder was, daar De Raad «in een zekere mate onder invloed van de drank was», en niettemin het ongeval beschouwt als behorend tot het domein van het Wetsbesluit van 13 December 1945 omdat «deze fout, welke begaan werd tijdens het afleggen van de normale weg, het bedrijfshoofd niet vrijstelt», dit zonder antwoord te verstrekken op het middel dat, bij conclusie, door aanlegster in cassatie opgeworpen werd,

dan wanneer deze bij conclusie opwierp «dat indien, somtijds, de fout begaan door het slachtoffer, dat op een rijdende tram springt, de vergoeding als arbeidsongeval van het ongeval hetwelk er uit voortkomt niet uitsluit, dit niet kan gelden voor de fout welke verweerder begaan heeft, toen hij deze handeling uitvoerde na zich bedronken te hebben, feit dat zelf geen enkel verband houdt met het afleggen van de weg naar of van het werk», aldus de exceptie opwerpend die door artikel 2, 2de alinea van de besluitwet van 13 December 1945 voorzien is:

Over het eerste onderdeel:

Overwegende dat, aanlegger aan de bestreden beslissing verwijt geen antwoord verstrekt te hebben op het door hem bij conclusies ontwikkeld middel, volgens hetwelk «indien somtijds de fout begaan door het slachtoffer dat op een rijdende tram springt de vergoeding als arbeidsongeval van het ongeval hetwelk er uit voortkomt niet uitsluit, dit niet kan gelden voor de fout welke verweerder begaan heeft als hij deze handeling uitvoerde na zich bedronken te hebben»;

Overwegende dat de rechter over de feiten dit middel beantwoordt heeft, zoals uit volgende overwegingen blijkt: «Overwegende dat niet door appellant betwist wordt dat hij bier gedronken heeft, maar dat niet met zekerheid uit de gegevens der zaak blijkt dat hij, zoals de geïntimeerde staande houdt, zich in volledig dronken toestand bevond; dat te dezen opzichte het getuigenis van de huisbewaarder van het gasthuis geenszins een overtuiging kan doen ontstaan, evenmin als de overige in het dossier opgenomen verklaringen; dat in tegenstelling met wat in het vonnis a quo gezegd wordt, het niet op de weg naar of van het werk is dat De Raad alcoholhoudende dranken gedronken heeft; dat de weg naar of van het werk inderdaad begon aan de uitgang van het café en dat

het alleen op de plaats is waar hij zijn maaltijden nuttigde dat De Raad bier gebruikt heeft »;

Overwegende, immers, dat het bestreden vonnis de conclusies beantwoord heeft, wanneer het vaststelt dat het bij conclusies ingeroepen feit, hetwelk aan het in dit onderdeel aangevoerd middel tot grondslag dient, niet bewezen is;

Dat het middel in dit onderdeel in feite niet opgaat;
Over het tweede onderdeel : (zonder belang);

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegger tot de kosten en tot de vergoeding van 150 frank jegens verweerder.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 18 September 1950.

Voorzitter-Verslaggever : M. Connart.
Advocaat-Generaal : M. Colard.

Tandheelkunde. — Ongeoorloofde uitoefening daarvan. — Verplichting van de bevoegde persoon om persoonlijk de in het K.B. van 1 Juni 1934 vermelde handelingen te verrichten. — Zijn onbevoegde assistente is tot deze handelingen niet gerechtigd.

Hij die in het bezit is van een der bij het Koninklijk Besluit van 1 Juni 1934 tot regeling van de uitoefening der tandheelkunde bepaalde titels, moet de in dat Koninklijk Besluit vermelde handelingen persoonlijk verrichten (artikel 7). Zijn assistente, die niet in het bezit is van een der vereiste titels, is niet gerechtigd die handelingen te verrichten, noch in het bijzijn van eerstgenoemde, noch in diens afwezigheid.

L'union des Dentistes et stomatologistes de Belgique,
b.p. t/ Ghelburd, Haia en Pollers René.

Gelet op het bestreden arrest, de 14 Maart 1950 gewezen door het Hof van Beroep te Luik;

1. Wat de op de publieke vordering gewezen beslissing betreft :

Overwegende dat aanlegster, burgerlijke partij, niet ontvankelijk is om zich tegen de beslissing van vrijstelling der beklagden te voorzien;

2. Wat de op de vordering van de aanlegster gewezen beslissing betreft :

Over het eerste middel : schending van de artikelen 1, 2, 3, 4, 5, 7 en 10 van het Koninklijk Besluit van 1 Juni 1934, tot regeling van de beoefening der tandheelkunde, 18, 19 en 22 der wet van 12 Maart 1818 op de uitoefening der geneeskunde, 6 der wet van 15 Juli 1849 op de inrichting van het hoger onderwijs, 1, 66, 67 en 71 van het Wetboek van Strafrecht, 3 en 4 der wet van 17 April 1878; 1382, 1383 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek, 97 der Grondwet, doordat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat de eerste verweerster tandheelkundige zorgen aan zekere cliënten verstrekke, zelfs bij afwezigheid van haar patroon, de tweede verweerder, en dat haar wetenschappelijk diploma « haar niet machtigde om de tandheelkunde te beoefenen », nochtans weigert de aan haar zowel als aan tweede verweerder ten laste gelegde feiten bewezen te verklaren en hen tot de schadevergoedingen te veroordelen, door de aanlegster

gevorderd, ter herstelling van de schade haar door deze misdrijven veroorzaakt, omdat « men in casu moet aannemen dat de handelingen van de beklagden in overeenstemming zijn gebleven met wat voortdurend aangenomen is in de beoefening zonder een enkele rechterlijke tussenkomst uit te lokken, en dat de beklagde Pollers in deze omstandigheden gerechtigd was om staande te houden... dat zijn medebeklaagde het recht had om onder zijn leiding te werken » en de goede trouw van de beklagde aanneemt, welke alle strafrechtelijke verantwoordelijkheid uitsluit, door zich te beroepen op de verklaring van Rector Fredericq, der Universiteit te Luik;

Overwegende dat de eerste verweerster verdacht was zonder daartoe bevoegd te zijn de tandheelkunde beoefend te hebben; dat de tweede verweerder verdacht was de artikelen 7 en 10 van het Koninklijk Besluit van 1 Juni 1934 overtreden te hebben, doordat hij, houder zijnde van het diploma van tandheelkunde, hetwelk hem machtigt om de handelingen voorzien bij de artikelen 3, 4 en 5 van voormeld koninklijk Besluit uit te voeren, niet persoonlijk bedoelde handelingen uitgevoerd heeft en doordat hij aan de eerste verweerster, die daartoe niet bevoegd was, toegelaten heeft ze onder zijn dekking uit te voeren;

Overwegende dat het bestreden arrest, na in feite vastgesteld te hebben dat de eerste verweerster bij de tweede verweerder in hoedanigheid van assistente gewerkt heeft, dat is voorgekomen dat zij zekere cliënten verzorgde, zelfs bij afwezigheid van haar patroon, terwijl zij slechts houdster was van een wetenschappelijk diploma, hetwelk bij gebrek aan visering door de Medische Commissie haar niet machtigde om de tandheelkunde te beoefenen, niettemin de twee verweerders heeft vrijgesproken en aan de burgerlijke partij haar eis tot schadevergoeding heeft ontzegd;

Dat deze beslissing in de eerste plaats steunt op het feit, dat de eerste verweerster slechts als assistente handelde van de tweede verweerder, wettelijk bevoegd om de tandheelkunde te beoefenen, en dat, indien het gebeurde dat zij zekere zorgen verleende bij afwezigheid van deze, de eerste verweerster altijd haar tussenkomst heeft beperkt tot de zorgen, welke zij volgens haar wetenschappelijk diploma bevoegd was te verstrekken;

Overwegende dat artikel 1 van het Koninklijk Besluit van 1 Juni 1934 uitdrukkelijk de beoefening van de tandheelkunde in het Rijk aan ieder persoon verbiedt, die niet kan doen blijken van het bezit van een der in deze bepaling vermelde titels, en namelijk aan hen, die niet houders zijn van het wettelijk diploma van licentiaat in de tandheelkunde;

Overwegende dienvolgens, zoals het bestreden arrest het erkent, dat het aan de eerste verweerster uitgereikte wetenschappelijke diploma haar niet machtigt om de tandheelkunde te beoefenen (artikel 6 der wet van 15 Juli 1849 op het hoger onderwijs);

Dat dit verbod ook van toepassing is op de bewerkingen in de mond, bij het Koninklijk Besluit van 1 Juni 1934 bepaald;

Dat de eerste verweerster dus niet bevoegd was om een enkele dezer handelingen uit te voeren, zowel bij aanwezigheid als bij afwezigheid van de tweede verweerder, daar artikel 7 van voormeld Koninklijk Besluit overigens als plicht oplegt aan deze laatste, onder de dekking van wie de eerste verweerster beweert gehandeld te hebben, ze persoonlijk uit te voeren;

Overwegende, dat het bestreden arrest dienvolgens

met schending van de in het middel aangehaalde bepalingen, hiervoor herhaald, beslist heeft dat de ten laste van de verweerders gelegde feiten niet onder toepassing van de Strafwet vielen en dienvolgens aan de burgerlijke partij haar vordering heeft ontzegd;

Om die redenen :

Zonder de andere middelen te moeten beantwoorden, verbreekt de bestreden beslissing, doch enkel voor zoveel zij de burgerlijke partij tot de kosten van de publieke vordering heeft veroordeeld en haar vordering heeft afgewezen met haar veroordeling in de kosten;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Luik en dat melding er van zal gemaakt worden aan de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerders in de kosten;

Verwijst de zaak also beperkt naar het Hof van Beroep te Brussel.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 9 Mei 1950.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : MM. Mast en Buch.

Advocaat : Mr Basyne.

Bevoegdheid van de gemeenteraad inzake benoeming van een gemeenteontvanger. — Voorwaarden. — Goedkeuring door de Bestendige Deputatie. — Administratieve voogdij. — Waarborgen voor beroepsbekwaamheid. — Vraag om advies. — Onbevoegdheid.

De gemeenteraad is uitsluitend bevoegd om de voorwaarden tot de benoeming van de gemeenteontvanger te bepalen; de Bestendige Deputatie zou haar macht overschrijden zo zij zich de bevoegdheid zou toeëigenen aan de gemeenteraad bepaalde benoemingsvoorwaarden op te leggen.

De Bestendige Deputatie gaat haar bevoegdheid niet te buiten wanneer zij, bij toepassing der tutelaire macht haar bij artikel 114 der gemeentewet toegekend, er op waakt dat de nodige waarborgen van bekwaamheid in hoofde van de kandidaat-gemeenteontvanger voorhanden zijn, de criteria bepaalt die naar haar oordeel de nodige waarborgen bieden voor die bekwaamheid en waarvan haar goedkeuring afhangt en aan de gemeentebesturen haar gedragslijn laat kennen inzake goedkeuring der benoemingen.

De vraag te horen zeggen dat de minimumvoorwaarden tot het vervullen van het ambt van gemeenteontvanger vervuld zijn door het feit dat de taak sinds een zeker aantal jaren door de kandidaat vervuld werd komt neer op een vraag om advies betreffende een bepaalde aangelegenheid.

Het ligt niet in de bevoegdheid van de Raad van State aan particulieren soortgelijke adviezen te geven.

Florus t/ Bestendige Deputatie van de Provincieraad van Antwerpen.

De Raad van State,

.....

Gezien het verzoekschrift dd. 20 Juli 1949;

.....

Overwegende dat het verzoek strekt tot de nietigverklaring van het besluit dd. 17 Juni 1949 van de Bestendige Deputatie van de Provincieraad van Antwerpen, waarbij de goedkeuring geweigerd wordt van de beslissing dd. 27 Mei 1949 van de gemeenteraad van Wijnegem, houdende benoeming van verzoeker tot gemeenteontvanger; dat verzoeker de Raad van State tevens vraagt « in ondergeschikte orde te zeggen dat in de persoon van beroeper de minimumvoorwaarden tot het aanvaarden van het bedongen ambt vervuld zijn door het feit dat hij sinds vijf jaar deze taak vervult »;

Overwegende dat verzoeker vraagt bovenvermeld besluit nietig te verklaren « als zijnde gesteund op een vorig besluit waarbij de tegenpartij zich eveneens ten onrecht het recht toekent voor de benoemingen van gemeenteontvanger aan de gemeentebesturen bepaalde voorwaarden als bindend op te leggen »;

Overwegende dat noch uit het verzoekschrift, noch uit de memories, noch uit de overgelegde bescheiden blijkt dat het « vorig besluit », waarover verzoeker handelt, in werkelijkheid bestaat en de bestreden akte naar zulk besluit niet verwijst;

Overwegende dat, in het kader van de bestaande wetgeving de gemeenteraad uitsluitend bevoegd is om de voorwaarden tot benoeming van de gemeenteontvanger te bepalen; dat de Bestendige Deputatie hare macht zou overschrijden wanneer zij zich de bevoegdheid zou toeëigenen aan de gemeenteraad bepaalde voorwaarden voor de benoeming op te leggen; dat de Bestendige Deputatie echter, bij de uitoefening der tutelaire macht haar bij artikel 114 der gemeentewet toegekend, binnen de perken harer opdracht blijft wanneer zij er op waakt dat de nodige waarborgen van bekwaamheid in hoofde van de kandidaat voorhanden zijn; dat zij hare bevoegdheid niet te buiten gaat, wanneer zij, de principes van haar rechtspraak vaststellende, de criteria bepaalt die, naar haar oordeel, de nodige waarborgen bieden voor de beroepsbekwaamheid van de kandidaat en waarvan zij hare goedkeuring laat afhangen; dat zij evenmin hare bevoegdheid te buiten gaat wanneer zij aan de gemeentebesturen hare gedragslijn inzake goedkeuring door haar der benoemingen tot gemeenteontvanger laat kennen; dat derhalve het verzoek niet gegrond is;

Overwegende dat de vraag, door verzoeker in ondergeschikte orde gesteld, neerkomt op een vraag om advies betreffende een bepaalde aangelegenheid; dat het niet onder de bevoegdheid van de Raad van State ressorteert aan particulieren soortgelijke adviezen te geven;

Besluit :

Artikel 1. — Het verzoek wordt verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 frank, ten titel van kosten, valt ten laste van de verzoeker.

.....

Vlaamse Juaisten,

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 22 Mei 1950.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : MM. Mast en Buch.

Advocaat : Mr W. Van Gerven (Dendermonde).

Onderwijs. — Begeleiding van schoolkinderen langs de openbare weg. — Rechtstoestand van de gemeente en van de begeleidende onderwijzeres.

De Raad acht niet-ontvankelijk een advies-aanvraag tot herstelvergoeding wegens uitzonderlijke schade, voor de verzoeker ontstaan uit het dodelijk ongeval waarvan zijn kind slachtoffer werd, wanneer het, bij het verlaten der school, plots uit de rij schoolkinderen liep en onder een auto der geallieerde legers terechtkwam.

Inderdaad, de gemeente wordt door geen wettelijke bepaling verplicht het toezicht op de kinderen langs de weg van de school naar hun woning in te richten; er wordt geen door de gemeente genomen of gelaste maatregel aangehaald noch uit het onderzoek aangetoond; bij het uitoefenen van het toezicht steunt het gezag der onderwijzeres op de stilzwijgende opdracht der ouders en haar recht van toezicht onrechtstreeks op het ouderlijk gezag.

De Raad van State is dus niet bevoegd een advies te verlenen.

Van Overtvelt t/ Gemeentebestuur Beveren-Waas.

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift dd. 12 December 1948;

Overwegende dat het verzoekschrift dd. 12 December 1948, zoals het door de memorie van wederantwoord wordt toegelicht, strekt tot het bekomen van een advies dat een herstelvergoeding zou bepalen wegens de uitzonderlijke schade, voor de verzoeker ontstaan uit het dodelijk ongeval waarvan zijn kind slachtoffer werd, wanneer het, bij het verlaten der school, plots uit de rij schoolkinderen kwam, ondanks de pogingen van de onderwijzeres om zulks te voorkomen;

Overwegende dat, luidens het eerste lid van artikel 7, § 1, van de wet van 23 December 1946, de Raad van State slechts kennis neemt van de aanvragen om herstelvergoedingen betreffende een buitengewone schade op voorwaarde dat zij ontstaan is uit een door de Staat, de provincie, de gemeente of het koloniaal gouvernement genomen of gelaste maatregel;

Overwegende dat geen wettelijke bepaling de gemeente verplicht het toezicht op de kinderen langs de weg van de school naar hun woning in te richten; dat ter zake door verzoeker geen door de gemeente genomen of gelaste maatregel wordt aangehaald, en uit de gedane onderzoeksverrichtingen het bestaan van zulke maatregel niet blijkt; dat, bij het uitoefenen van dit toezicht, de onderwijzeres geenszins een dienst presteerde haar door de gemeente opgelegd, maar haar gezag te dien einde steunt op de stilzwijgende opdracht der ouders en haar recht van toezicht aldus onrechtstreeks uit het ouderlijk gezag heeft geput; dat derhalve de Raad van State niet bevoegd is om het gevraagde advies te verlenen;

Is van advies :

Dat de aanvraag niet ontvankelijk is;
Dat de betaling van het recht van 300 frank, wegens kosten, ten laste valt van de verzoeker.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 5 October 1950.

Voorzitter : M. Brabandere.

Raadsheren : MM. Verougstraete en Axters.

Advocaat-Generaal : M. Delahaye.

Echtscheiding door onderlinge toestemming. — Bewijs van het overlijden van de grootouders der echtgenoten door vermoedens.

Bij onmogelijkheid om de bij art. 278 B. W. vereiste toestemming hunner grootouders en evenmin het bewijs van hun overlijden over te leggen kunnen echtgenoten, die door onderlinge toestemming wensen te scheiden, dat overlijden bewijzen op de bij art. 46 B. W. voorgeschreven wijze; aangenomen moet worden, dat dit artikel ook het bewijs door vermoedens toelaat, ofschoon het zulks niet uitdrukkelijk vermeldt. Zodanig vermoeden kan worden afgeleid uit het feit, dat de grootouders, indien zij nog in leven zouden zijn, met tal van jaren de leeftijd van honderd jaar zouden hebben overschreden.

Levit t/ Vanweyenberg en Procureur des Konings te Gent en Vanweyenberg t/ Levit en Procureur des Konings te Gent.

Gezien de stukken, o.m. het tussen partijen op tegenspraak door de rechtbank van eerste aanleg te Gent, eerste burgerlijke Kamer, op 24 Juni 1950 gewezen vonnis;

Gezien de akten van hoger beroep, binnen het wettelijk tijdstip betekend aan ieder echtgenoot en aan de Procureur des Konings;

Gezien de eensluidende schriftelijke besluiten van de heer Dumon, substituut van de Procureur-generaal;

Gehoord in raadkamer het verslag van raadsheer Axters;

Overwegende dat de zaken, ingeschreven op de algemene rol onder de nummers 3883 en 3884, naar de wet samenhangend zijn en dienen te worden samengevoegd; dat het hier immers gaat om het door beide partijen afzonderlijk tegen een en hetzelfde vonnis ingestelde hoger beroep;

Overwegende dat de eerste rechter geoordeeld heeft dat er geen aanleiding bestond om de echtscheiding, volgend op de wederzijdse toestemming van appellanten, toe te staan, omdat de toestemming der grootouders van de echtgenote niet werd overgelegd, evenmin als het bewijs van hun overlijden (art. 278 B.W.);

Overwegende dat uit de geboorteakte, gevoegd bij het proces-verbaal van verschijning dd. 19 Mei 1949, blijkt dat appellante geboren is te Riga op 26 November 1906 uit Joodse ouders, met name Icik Levit en Haia, Civia Kaiem; dat uit de akte van bekendheid, opgemaakt door notaris Geersens, blijkt dat de vader van appellante te Riga overleden is op 20 Augustus 1921, terwijl hare moeder bij de bezetting van Letland door het Duitse leger in 1941 als Jodin werd aangehouden en omgekomen is;

Overwegende dat de grootouders van vaderszijde, van appellante, met name Moaja Levit en zijn echtgenote Isabelle, wier familienaam appellante vergeten is, de eerste zou geboren zijn te Moskou, de tweede te Saratow en dat beiden zouden overleden zijn te Riga; dat van hare grootouders van moederszijde, met name Icik Gregóry Kaiem en Maria Schulman, de eerste zou geboren zijn te Wenen, de tweede te Kazan en dat beiden zouden overleden zijn te Polotzk;

Overwegende dat het overlijden van vreemdelingen in den vreemde dient bewezen te worden op de in het land waar het overlijden heeft plaats gehad, gebruikelijke wijze (artikel 47 B. W.; Pouillet: Droit international privé belge, n° 284, p. 316 et n° 291, p. 323; Delapradelle et Niboyet: Répert. de Droit international, V° Acte de l'Etat civil, n° 115 et 136 et ss.); dat evenwel uit een schrijven van het Gezantschap van Sovjet-Rusland dd. 8 December 1949 blijkt, dat de overheden in dit land niet in de mogelijkheid zijn de bewijzen van overlijden der grootouders van appellante terug te vinden; dat in zulkdanig geval van overmacht het bewijs van het overlijden geschieden mag op de wijze voorzien bij artikel 46 B. W. (Delapradelle et Niboyet: n° 148 et ss.; Dalloz, Répert. pratique, V° Acte de l'Etat civil, n° 294 et Supplément, n° 294, 2°; Planiol: Traité élémentaire de Droit Civil, 9° éd., T. I, n° 537, p. 192; De Page: Traité élémentaire de Droit Civil belge, T. I, n° 384, p. 447); dat artikel 46 B. W. uitdrukkelijk het bewijs door bescheiden en getuigen vermeldt, maar dat het eveneens het bewijs door vermoedens toelaat, daar het geen beperkende opsomming inhoudt (De Page: ib.; Kluiskens: Personen en Familierecht, n° 106 en 107, blz. 110 en vlg.; Planiol: ib.; Planiol et Ripert: T. I, n° 235, p. 287; Beltjens: Code civil, article 46, n° 6; Dalloz: Rép. prat.: V° Acte de l'Etat civil, n° 209; Brussel, 8 Juni 1897, J. T. 1897, 757; Gent, 21 October 1920, Pas. 1921, II, 24);

Overwegende dat de grootouders van appellante allen de ouderdom van honderd jaar met enkele jaren zouden overschreden hebben, indien zij op heden nog in leven zouden zijn; dat het bereiken van de ouderdom van honderd jaar een zeldzaamheid is en het niet bekend is dat, zelfs in Rusland, iemand ooit deze ouderdom met een zo groot aantal jaren, als het voor deze grootouders het geval zou zijn, gaande tot twintig jaar, zou overschreden hebben; dat deze omstandigheid een gewichtig vermoeden van overlijden schept, voldoende om voor bewezen aan te nemen, dat de grootouders van appellante allen overleden zijn;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935,

Voegt samen de akten van hoger beroep van beide appellanten en de zaken ingeschreven onder de nummers 3883 en 3884 der algemene rol;

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het gegrond, dientengevolge doet het bestreden vonnis te niet, en, opnieuw wijzende, staat de echtscheiding toe en verwijst partijen naar de ambtenaar van de burgerlijke stand om de echtscheiding uit te spreken.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis. — 22 Februari 1950.

Voorzitter: M. Swennen.

Rechters: M.M. Roevens en Vervliet plv.

Advocaten: Mrs Groetaers, Meeus en Demeire.

Huur en verhuur. — « Brouwerijcontract ». — Afstand van recht. — Rechterlijke bevoegdheid. — Huurcontract en verbintenis tot het afnemen van bier.

Wanneer de huurder zich akkoord heeft verklaard met de overdracht van de huur door de oorspronkelijke huurder of een nieuwe huurder, moet hij geacht worden impliciet afstand te hebben gedaan van zijn recht om ontbinding der huurovereenkomst te vorderen tegen de oorspronkelijke huurder op grond van diens beweerde wanprestatie.

Een geschil betreffende de verhuring van een handelszaak behoort tot de uitsluitende bevoegdheid van de rechtbank van koophandel.

Wanneer de huurder van een café bij een afzonderlijke overeenkomst, dus niet in het huurcontract zelf, de verplichting op zich heeft genomen om bepaalde hoeveelheden bier van de brouwerij-verhuurster af te nemen met een daaraan toegevoegd strafbeding, is de brouwerij-verhuurster niet gerechtigd om ontbinding van de huurovereenkomst te vorderen op grond van niet-voldoening door de huurder aan zijn verbintenis tot het afnemen van bier.

Edward en Fr. van den Wyngaert t/ Brouwerij De Zwaan (Van der Lee en De Witte).

Gezien de gedingstukken o.m. het in regelmatige vorm voorgebrachte vonnis, waarvan beroep, gewezen door de Vrederechter van het vierde kanton Antwerpen, in dato 8 Juni 1949:

Overwegende dat het regelmatig en tijdig ingestelde hoger beroep, ontvankelijk is;

Overwegende dat de volgende feiten door de bestanddelen van het geding bewezen zijn;

Dat de maatschappij-beroepene in 1943 eigenares werd van het huis, Van Craesbeeckstraat, 1, te Antwerpen, waarin tweede beroeper een café hield;

Dat op 1 Mei 1943 beroepene het benedenhuis met de eerste verdieping in huur gaf aan Elisa Wouters, schoonmoeder van tweede beroeper, daar deze laatste als stadsbediende geen café mocht houden op zijn naam; dat nochtans bedongen werd dat voor het geval Elisa Wouters het cafébedrijf niet meer zou kunnen uitoefenen, dit zou voortgezet worden door tweede beroeper en zijn echtgenote, die dan ook het geregistreerde huurcontract mede ondertekenden;

Dat zij ook op 1 Mei 1943 samen met Elisa Wouters een verklaring ondertekenden, waarbij zij zich verbonden alle bieren, waters en limonaden, bestemd voor hun handel, te kopen bij beroepene op straf ener boete van 3.000 frank;

Dat, na het overlijden van Elisa Wouters op 1 Januari 1946, een nieuw huurcontract werd afgesloten, ditmaal op naam van de minderjarige, doch ontvoogde zoon van tweede beroeper, zijnde de huidige eerste beroeper; dat deze bovendien op 20 April 1946 een gelijkaardige verbintenis aanging als de hierboven vermelde, betreffende het aankopen bij beroepene, dat beide voornoemde akten medeondertekend werden door tweede beroeper of zijn echtgenote;

Dat op 29 Februari 1948, nadat tweede beroeper ontslag bekomen had als stadsbediende, besloten werd

de huurovereenkomst van de zoon op de vader over te dragen, waarvan beroepene werd in kennis gesteld en waarmede zij op 4 Maart 1948 verklaarde in te stemmen op voorwaarde, dat tweede beroeper tevens de verbintenis van de zoon van 20 April 1946 betreffende het verplicht afnemen van dranken zou ondertekenen; dat tweede beroeper op deze eis echter niet is ingegaan, beweerend hiertoe niet verplicht te zijn;

Overwegende dat de eerste rechter de verbreking van de huurovereenkomst heeft uitgesproken tegen eerste beroeper, wegens zijn tekortkomingen bij de uitvoering van de overeenkomst van 20 April 1946, betreffende de verplichte afname van dranken, tekortkomingen vastgesteld door verschillende akten van deurwaarder en een vonnis van de handelsrechtbank van Antwerpen, hem veroordelend tot de in de overeenkomst voorziene boete van fr. 5.000;

Dat hij tevens de verbreking van de huurovereenkomst heeft uitgesproken tegen tweede beroeper in zijn hoedanigheid van overnemer van de huur wegens zijn weigering zich naar de termen van voormelde overeenkomst van 20 April 1946 te gedragen;

Overwegende dat de overdracht zelf van de huur niet meer betwist wordt; dat zij in het bestreden vonnis uitdrukkelijk wordt erkend en beroepene op dit punt geen incidenteel beroep heeft ingesteld; dat de eerste rechter o.a. vaststelt, dat door het ontvangen van de huur van Van den Wijngaert, vader deze door beroepene als regelmatige huurder is erkend geworden;

Overwegende dat echter beroepene hierdoor impliciet afstand heeft gedaan van haar recht op huurverbreking tegen Van den Wyngaert zoon; dat inderdaad het niet aannemelijk is dat beroepene, na haar akkoord gegeven te hebben tot overdracht van de huur van de zoon op de vader, nadien de verbreking van dezelfde huurovereenkomst zou komen vorderen tegen genoemde zoon; dat bijgevolg de huurverbreking ten onrechte werd uitgesproken ten laste van de zoon, die buiten zake dient te worden gesteld;

Overwegende dat anderzijds de tekortkomingen van Van den Wyngaert zoon niet tegen tweede beroeper kunnen worden ingeroepen; dat overigens de huurverbreking tegen tweede beroeper enkel werd uitgesproken, zoals hoger gezegd, op grond van de weigering om zich te onderwerpen aan de op 20 April 1946 door eerste beroeper aangegane overeenkomst;

Overwegende dat dienaangaande de eerste rechter aanneemt dat tweede beroeper door genoemde overeenkomst gehouden is omdat zij innig verband houdt met de verhuring van de verhuurde handelszaak; zodat eerste beroeper de huur niet kon afdaan zonder dezelfde verplichting als de door hem in gezegde overeenkomst aangegane op te leggen aan de overnemer van de huur; dat de eerste rechter bovendien de vaststaande gebruiken inroept, volgens welke de herbergiers, huurders van een brouwerij, de verplichting hebben zich uitsluitend bij de verhuurder van bieren te voorzien, zelfs al is dit niet uitdrukkelijk bedongen in het huurcontract, omdat de verhuurde herbergen deel uitmaken van het handelsfonds en die verbintenis bij toepassing van art. 1160 B.W. aan het huurcontract dient toegevoegd te worden;

Overwegende dat tweede beroeper echter opmerkt dat genoemde gebruiken in onderhavig geval geen toepassing kunnen vinden, vermits de hem toegestane verhuring geen betrekking heeft op de handelszaak: het café dat door hem reeds werd gedreven voordat beroepene in 1943 eigenares werd van het gebouw, waarin dit café is gevestigd; dat dit café dus geen deel uitmaakt van het handelsfonds van de brouwerij-

beroepene, hetgeen volgens beroeper nog blijkt uit het feit dat het gehele café-meubilair hem toebehoort;

Overwegende dat beroepene in haar laatste besluiten deze stelling betwist en beweert dat uit de vermelding in de huurakte «café benedenhuis», blijkt dat het café haar wel toebehoort en samen met een gedeelte van het eigendom in huur werd gegeven;

Dat dit argument echter zeer zwak is, vermits in de eerste huurovereenkomst van 1 Mei 1943 enkel sprake is van beneden met eerste verdieping en niet van een café; dat beroepene verder geen rekening houdt met de vigerende huishuurwetgeving en de wetgeving betreffende de bescherming van het handelsfonds, waar zij beweert dat zij in elk geval niet verplicht was de verdere exploitatie van het café toe te laten;

Dat eindelijk, moest de stelling van beroepene aangenomen worden, het tussen partijen gerezen geschil betreffende een verhuring met handelsfonds volgens de rechtspraak van het verbrekingshof onder de uitsluitende bevoegdheid zou vallen van de handelsrechtbank;

Overwegende dat in het bestreden vonnis tegen tweede beroeper ook wordt opgemerkt, dat hij de overeenkomst van Mei 1943 betreffende de verplichte afname van dranken mede ondertekende en hij in feite sindsdien de werkelijke exploitant van het café gebleven is, alhoewel een nieuwe huurovereenkomst op naam van de zoon werd opgesteld;

Overwegende dat nochtans duidelijk is dat de overeenkomst van 1 Mei 1943 vervallen is en vervangen door de op 20 April 1946 door de zoon aangegane, nadat hij op 1 Januari 1946 een nieuwe huurovereenkomst op zijn naam bekomen had;

Overwegende dat aan tweede beroeper geen enkele tekortkoming wordt verweten wat betreft de bepalingen van de door hem overgenomen huurovereenkomst van 1 Januari 1946: dat o.m. in de dagvaarding niet wordt beweerd dat hij is tekort gekomen aan de verplichte afname van 2 Hl bier per week; dat beroepene in tegendeel erkent dat de opgelegde hoeveelheid bier regelmatig gedurende de laatste maanden werd afgenomen;

Overwegende dat derhalve de huurverbreking ten laste van tweede beroeper enkel zou kunnen uitgesproken worden op grond van het niet nakomen van de verbintenis van 20 April 1946;

Dat uit de overeenkomst van gezegde datum blijkt dat de verbintenis tot verplichte afname van dranken door de zoon werd aangegaan «tot vergoeding van bekomen voordelen» en op straf van een geldboete van 5.000 fr. per overtreding; dat uit de tekst van de overeenkomst geenszins blijkt dat bij het niet nakomen van haar bepalingen door eerste beroeper, beroepene bovendien zou gerechtigd zijn de verbreking van de huurovereenkomst te doen uitspreken; dat zulks des te minder kan aangenomen worden daar gezegde overeenkomst niet gelijktijdig met de huurovereenkomst doch verschillende maanden later gesloten werd;

Overwegende dat bijgevolg de vraag of tweede beroeper al dan niet door bedoelde overeenkomst van 20 April 1946 gehouden is — betwisting tussen handelaars waarvoor de handelsrechtbank bevoegd is — in elk geval geen gevolgen kan hebben, wat betreft de gevorderde huurverbreking;

Om deze redenen:

De rechtbank, uitspraak doende in hoger beroep en op tegenspraak beslissende, na er over beraadslaagd te hebben, alle verdere en strijdige besluiten van de hand wijzende;

Ontvangt het hoger beroep en verklaart het gegrond;

Doet bijgevolg het bestreden vonnis te niet en, opnieuw rechtdoende, verklaart de oorspronkelijke vordering ongegrond, wijst ze af en veroordeelt beroepene tot al de kosten van het geding.

NOOT: Wat betreft de bevoegdheid van de gewone rechter dan wel van de rechtbank van koophandel, zie Hof van Verbreking, 17 Maart 1949, R.W. 1949/1950, 279 met noot.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

1e Kamer. — 17 November 1950.

Voorzitter: M. Rollier.

Rechters: MM. De Smet en Janssens.

Erfpacht (cynspacht). — Geschillen hieromtrent vallen niet onder de bijzondere bevoegdheid van de vrederechter. — Voortduren van het recht na verloop van de tijd, waarvoor het werd gevestigd. — Novatie? — Verkrijgende verjaring? — Bezit ter bede, — niet-toepasselijkheid van de landpachtwetgeving.

Geschillen omtrent cynspacht vallen niet onder de bijzondere bevoegdheid van de vrederechter.

Wanneer een recht van erfpacht is geëindigd door verloop van de tijd, waarvoor het is gevestigd, wordt het niet stilzwijgend vernieuwd doch het kan blijven bestaan tot opzegging.

Bewerend dat een nieuw recht van erfpacht zou zijn ontstaan, zou de erfpachter moeten bewijzen, dat het voortduren van het oude recht krachtens art. 14 van de wet van 10 Januari 1824 werd vernieuwd in een geheel nieuwe cynspacht. Schuldvernieuwing wordt echter niet verondersteld, doch de wil om haar tot stand te brengen moet duidelijk uit de handeling blijken (art. 1273 B.W.); het bewijs daarvan kan niet worden geleverd door getuigen of vermoedens (art. 1341 B.W.).

Het zakelijk recht van erfpacht kan door verjaring verkregen worden.

Wanneer na het verloop van de tijd, waarvoor het recht van erfpacht is toegestaan, dit recht krachtens art. 14 van de wet van 10 Januari 1824 blijft voortduren tot aan de opzegging, blijft de erfpachter ter bede bij louter gedogen, de uitoefening van het recht voortzetten.

Een dergelijk bezit kan niet leiden tot verkrijging door verjaring (art. 2236 B.W.), terwijl van een interversie van het bezit niet gebleken is.

De wetgeving op de landpachten vindt geen toepassing ter zake van erfpacht.

Matthys t/ Wwe De Smedt en consorten.

Gezien de stukken waaronder het vonnis van de heer Vrederechter van het kanton Dendermonde dd. 23 Juni 1950, — in regelmatige uitgifte voorgebracht, — waartegen Louis Matthys tijdig en regelmatig hoger beroep heeft ingesteld, en de consorten De Smedt bij eenvoudige besluiten tegenberoep hebben aangetekend; (voormeld vonnis gereg. te Dendermonde de 26 Juni 1950 boek 22 blad 62 vak 3. Ontvangen: 70 fr. De Ontvanger get. Vangaevev);

De Rechtbank ontvangt beide beroepen en er over beslissende:

Overwegende dat Louis Matthys eigenaar is van

een grond gelegen te Lebbeke, «Belle Campveld», gekadaastreerd sectie B n° 25b en 27g; dat deze grond bij akte van notaris De Geyter te Hamme dd. 15.11.1881 werd belast met cynsrecht voor 32 jaar, ingaande op 2.9.1881 om te eindigen de 2.9.1913; dat dit cynsrecht bij akte van notaris Van de Velde te Lebbeke dd. 2.4.1907 — behoorlijk geboekt en overgeschreven werd aangekocht door wijlen Alfons De Smedt, echtgenoot en erfater van de consorten De Smedt;

Overwegende dat Louis Matthys bij brief van 20.12.1949 aan «Wed. Alfons De Smedt en kinderen» deze cynspacht heeft opgezegd «en dit vanaf de datum door de wet» toegelaten en «zeker vanaf Kerstdag 1951»;

Overwegende dat de oorspronkelijke eis, ingeleid door L. Matthys bij exploit van deurwaarder Kochuyt te Dendermonde dd. 11.4.1950, er toe strekt de opzegging geldig te horen verklaren, gedaagden het goed te doen ontruimen en een expert te doen aanstellen om de kathylen te schatten «haar staande en half liggende waarde»;

1. Bevoegdheid van de Vrederechter:

Overwegende dat geschillen omtrent cynspacht niet vallen onder de bijzondere bevoegdheid van de heer Vrederechter (De Page, IV, n° 715); dat in het huidig geding niet alleen zal beslist worden of de cynspacht ten einde is dan wel nog jaren lang zal voortbestaan, maar tevens de waarde van de kathylen, half staande en half liggende waarde, zal worden bepaald; dat deze vordering dus klaarblijkelijk de 10.000 fr. en dus ook de algemene bevoegdheid van de heer Vrederechter overtreft;

Overwegende dat art. 473 B. W. aan de Burgerlijke Rechtbank toelaat deze zaak ten gronde te beoordelen;

II. Ten gronde:

Overwegende dat de oorspronkelijke gedaagden aanvoeren: 1. dat zij een eerste maal de 2.9.1913 en een tweede maal de 2.9.1945 mondeling een nieuwe cynspacht hebben gekregen van telkens 32 jaar zodat deze laatste slechts de 2.9.1977 zal ten einde zijn; 2. dat zij in elk geval sinds het einde van de eerste 32 jaar, zijnde 2.9.1913 door dertigjarige verjaring een nieuwe cynspacht hebben verworven, ingaande de 2.9.1943 en eindigende 32 jaar later, de 2.9.1975; 3. op zijn minst: dat de tweejarige opzeggingstermijn van de landpachtwetgeving terzake toepasselijk is;

A. Overwegende dat de oorspronkelijke cynspacht eindigde de 2.9.1913 door verloop van de tijd, bij de vestiging van het recht bedongen; dat echter van dan af de cynspacht krachtens art. 14 Wet 10.1.1824 kon blijven voortbestaan tot aan de herroeping door de erfverpachter;

Overwegende dat de oorspronkelijke verweerders zouden moeten bewijzen dat het loutere voortduren van de oude cynspacht krachtens art. 14 werd vernieuwd in een geheel nieuwe cynspacht; dat de schuldvernieuwing niet vermoed wordt en dat de wil om ze tot stand te brengen duidelijk moet blijken uit de handeling (art. 1273 B.W.); dat het bewijs door getuigen of vermoedens ter zake niet kan volstaan (art. 1341);

Overwegende dat de eigenaar weliswaar bij meerdere gelegenheden gewaagde van een «erfpacht», maar zulks volkomen strookt met art. 14 Wet van 10.1.1824, krachtens hetwelk de oorspronkelijke erfpacht werkelijk bleef bestaan tot aan de herroeping door de eigenaar;

Overwegende dat de oorspronkelijke verweerders dus in gebreke blijven te bewijzen, dat partijen op een bepaald ogenblik werkelijk een «nieuwe» cynspacht hebben willen afsluiten;

B. Overwegende dat het cynspachtrecht, een zakelijk recht zijnde, door verjaring kan verworven worden;

Overwegende echter dat de bedongen tijd verlopen zijnde, de erfpacht krachtens art. 14 Wet 10.1.1824 bleef voortbestaan tot aan de herroeping door de eigenaar; dat de cynspachters, dus ter bede, bij louter gedogen de cynspacht voortzetten (De Page, IV, n° 716A-1°; Kluyskens : De Contracten bl. 334, n° 289-3°), zodat zij het erfpachtrecht niet konden verkrijgen door verjaring (art. 2236 B.W.); dat geenszins is bewezen dat de titel van hun bezit, zijnde het contract van 15-11-1881 in verband met art. 14 van de wet van 10.1.1824, op zeker ogenblik veranderd is — interversion de titre — hetzij omdat een derde hen een nieuwe cynspacht toestond, hetzij omdat de cynspachters duidelijk tegen de erfverpachters hebben opgeworpen dat zij hun bezit voortaan niet meer uit het gedogen van art. 14, maar uit een nieuwe cynspacht putten (art. 2238 en 2240 B. W.)

C. Overwegende dat de wetgeving op de landpachten ter zake geen toepassing vindt; dat sinds het verloop van de termijn of 2.9.1913, de erfpachters dat goed bij louter gedogen betrokken (De Page, VI, n° 716-A-1°; Kluyskens : De Contracten, bl. 334 n° 289-3°; Burgerl. Rechtbank Dendermonde 11.5.1933, Pas. 1934, III, 60; Pasinomie 1924, 2, 441 note 3) en op elke stond konden uitgedreven worden (De Page, loc. c.);

Overwegende dat niet wordt betwist dat de kathylen half staande en half liggende dienen te worden verrekend;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Doet het vonnis a quo te niet wegens onbevoegdheid van de Vrederechter en opnieuw rechtdoende ten gronde krachtens art. 473 W. B. R.;

Zegt voor recht dat de litigieuze pacht een einde heeft genomen; veroordeelt dienvolgens de consorten De Smedt om het litigieuze goed te verlaten binnen de maand van de betekening van dit vonnis;

Zegt dat Louis Matthys gerechtigd is de kathylen, welke zich op het in erfpacht gegeven goed bevinden, over te nemen op schatting « half staande en half liggende waarde »;

Stelt aan als deskundige (.....);

Veroordeelt Louis Matthys tot de kosten van het geding vóór de heer Vrederechter en van de beroepsakte; schort de uitspraak over de overige kosten op;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-teenstaande de aanwending van enig rechtsmiddel en zonder borgstelling; uitgenomen voor wat de kosten betreft.

NOOT : Niet duidelijk is ons hoe de rechtbank er toe gekomen is in verband met de erfpacht aan schuldvernieuwing te denken. Deze slaat immers alleen op verbintenissen en kan nooit een zakelijk recht als erfpacht betreffen.

Over de cysrechten in het oude recht zie het artikel : « De juridische aard der oude cysrechten » van Mr. Limpens A., R. W. 1947/1948, 946 e.v.; ook P. Scholten, Zakenrecht, 8° druk (1945), bl. 308 v.; Hugo De Groot, Inleidinge tot de Hollandsche Rechtsgeleerdheid, 4de uitg. door Mr. L. J. Van Apeldoorn, II, blz. 208 v.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

1e Kamer — 31 December 1949.

Voorzitter : M. A. van Lerberghe.

Referendaris : M. F. Sabbe.

Advocaat : Mr. J. De Clerck.

Koop en verkoop. — Bevoegdheid ratione loci. — Niet-behoorlijke levering. — Keuze van koper gevestigd op ontbinding der overeenkomst.

De rechter van de plaats, waar de verkochte zaak moest geleverd worden, is «ratione loci» bevoegd om kennis te nemen van een vordering tot ontbinding der koopovereenkomst (art. 42, wet op de Bevoegdheid).

Wanneer de koper wegens niet-behoorlijke levering eenmaal zijn keuze heeft gevestigd op de ontbinding van de koopovereenkomst, kan de verkoper hem niet meer dwingen nakoming van de overeenkomst te aanvaarden.

Van den Broucke t/ Cooman.

Overwegende dat de eis er toe strekt voor recht te horen zeggen dat de tussen partijen bestaande koopovereenkomst betreffende een vergaarbak van 4.800 l. verbroken wordt ten laste van verweerder; verweerder te horen veroordelen om de ontvangen koopsom met bijkomende installatiekosten, zijnde 7518 frank, verhoogd met de wettelijke rente vanaf de eerste in gebrekestelling van 21 October 1948 en met de gerechtelijke rente vanaf de dag der dagvaarding, aan eiser terug te betalen;

Overwegende dat verweerder de onbevoegdheid «ratione loci» van deze Rechtbank opwerpt;

Overwegende dat verweerders verplichting, die tot grondslag dient van de vordering tot verbreking der overeenkomst, de verplichting is tot leveren van een vergaarbak;

Overwegende dat eiser pleit dat deze verplichting moest uitgevoerd worden en werd uitgevoerd te Waregem;

Overwegende dat verweerder erkent dat hij de vergaarbak leverde en plaatste te Waregem; dat dus deze Rechtbank bevoegd is «ratione loci» bij toepassing van art. 42 der bevoegdheidswet;

Overwegende dat partijen te gronde aannemen dat verweerder een vergaarbak leverde, maar dat op verzoek van eiser, die verklaarde dat de vergaarbak lek was, verweerder de vergaarbak liet weghalen rond 7 Mei 1948;

Overwegende dat verweerder, na op 20 October 1948 door eiser aangemaand te zijn de koopprijs terug te betalen, op 23 October 1948 aan eiser liet weten dat hij aan de teruggenomen vergaarbak geen teken van lek had gevonden en dat deze ter beschikking stond voor levering en plaatsing, wanneer eiser dat zou stellen;

Overwegende dat, voortgaande op de onvoldoende en gebrekkige levering, eiser de verbreking der overeenkomst vordert;

Overwegende dat de artikelen 1184, 1610 en 1644 van het B. W. aan de koper de keus geven tussen de verbreking der overeenkomst en de uitvoering ervan, wanneer de verkoper in gebreke is conform te leveren of een voorwerp levert dat met verborgen gebreken behept was;

Overwegende dat de koper om deze keus uit te oefenen alleen moet bewijzen, dat de levering niet conform was of dat het geleverde verborgen gebreken had; dat, eenmaal dit bewijs geleverd, de verkoper de koper niet

meer kan verplichten tot uitvoering der overeenkomst wanneer de koper de verbreking kiest;

Overwegende dat eiser zich beklagde over lekkage; dat dit gebrek ongetwijfeld zichtbaar was op het ogenblik van de klacht; dat de verkoper, die zonder enig protest of voorbehoud de vergaarbak liet weghalen, zich ongetwijfeld ook rekenschap moest gegeven hebben van het gebrek; dat het bestaan van het gebrek voldoende bewezen voorkomt;

Overwegende dat eiser dus gerechtigd is de verbreking der overeenkomst te kiezen en hij niet meer tot uitvoering kan gedwongen worden;

Overwegende dat eiser terugvordert: 6000 frank koopprijs, 270 frank taxe, 816 frank voor het schoonmaken en 432 frank voor het verven van de vergaarbak;

Overwegende dat eiser van deze werken geen enkel bewijs brengt; dat aldus de eis alleen gegrond is voor 6000 frank + 270 frank taxe;

Overwegende dat de wettelijke rente verschuldigd is van af 21 October 1948, datum der in gebrekestelling;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende:

Verklaart zich bevoegd;

Verklaart ten laste van verweerder verbroken de koopovereenkomst van een vergaarbak van 4.800 l., enz. niettegenstaande elk rechtsmiddel;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, en zonder borgstelling.

BIBLIOGRAPHIE

Prof. Mr W. A. BONGER: Verspreide geschriften. - 2 dl. - Amsterdam, N.V. Arbeiderspers, 1950.

Prof. W. A. Bongers is in de Vlaamse juridische middens hoofdzakelijk bekend door zijn uitstekend werkje «Inleiding in de criminologie» dat in 1932 verscheen in de gekende serie der Volksuniversiteitsbibliotheek en dat in ons land ten zeerste gewaardeerd is geworden, en tevens door zijn in 1934 verschenen boek «Problemen der democratie» waaraan wij destijds in dit blad een bespreking hebben gewijd.

Dit zijn voorzeker twee van de belangrijkste en beste geschriften van deze auteur, doch zijn oeuvre is oneindig uitgebreider. Sommige van zijn werken, zoals zijn academisch proefschrift «Criminalité et conditions économiques» en zijn boek «Ras en misdaad», die beiden in het Engels vertaald werden, zijn meer gekend in de Verenigde Staten dan in België. Buiten deze meer belangrijke werken heeft Prof. Bongers nog een lange reeks meer of minder uitgebreide studies doen verschijnen op het gebied van de criminologie en van de sociologie, die gepubliceerd werden in brochure-vorm of die verspreid lagen in allerlei tijdschriften en zeer moeilijk te vinden waren.

De zoon van Prof. Bongers, samen met Prof. Valkhoff, der Universiteit van Amsterdam, en de Heer B. Van der Waerden hebben deze geschriften verzameld en ze uitgegeven in twee lijvige delen, zodat ze thans gemakkelijk bereikbaar zijn voor de belangstellenden. Het is een belangrijke dienst die de uitgevers bewezen hebben aan de Nederlandse wetenschap, want door de uitgave van deze «Verspreide geschriften» wordt de figuur van Prof. Bongers ons zoveel

meer vertrouwd en kunnen wij zoveel dieper doordringen in zijn gedachtengang.

In het eerste deel zijn uitsluitend artikelen en studies opgenomen in verband met de criminologie en de criminele statistiek, waaronder een penetrante beschouwing over de figuur van Cesare Lombroso en ook de criminologische studie «Geloof en misdaad» die in 1913 verscheen in het Tijdschrift voor strafrecht en waarin Bongers op zulke overtuigende wijze, met zulk een overvloed van statistisch materiaal en van gezonde argumenten aantoont dat in realiteit het godsdienstig geloof niet kan beschouwd worden als een rem voor de misdaad en dat daarentegen de criminaliteit der ongelovigen buitengewoon gunstig is.

Verder is ook in het eerste deel herdrukt de uit 1911 daterende studie «Misdaad en socialisme» waarin Bongers op dezelfde gronden betoogt dat de socialistische gedachte, verre van criminogeen te werken, integendeel een kracht ten goede uitmaakt.

Wij vinden er ook nog een beknopte geschiedenis van de ontwikkeling der criminologie in Nederland, in verband met de studiën die op dit gebied gepubliceerd werden in het Tijdschrift voor strafrecht, en eindelijk een uitvoerig opstel over de criminele statistiek, haar geschiedenis, haar theorie en haar tegenwoordige stand, studie die dateert van 1937 en die dus een van de laatste publicaties geweest is van de auteur.

Deze bundel geschriften vormt een rijke toelichting van de meer gekende werken van de schrijver op criminologisch gebied en nu wij deze herlezen, treft ons andermaal op intense wijze de reusachtige kennis van Prof. Bongers, de kracht van zijn overtuiging, de redelijkheid van zijn betoog en de grote wetenschappelijke objectiviteit die door hem wordt aan de dag gelegd.

In het tweede deel komen minder uitvoerige geschriften voor, meestal redevoeringen die door Prof. Bongers werden uitgesproken in verschillende middens. Deze studiën zijn onderverdeeld in twee afdelingen, deze der sociologie en deze der politiek.

Vermelden wij tussen de verschillende opstellen de beknopte doch diepgaande ontleding, getiteld «Marx als socioloog». Verder de merkwaardige rede uitgesproken in 1922 bij de aanvaarding van het hoogleraarsambt aan de gemeentelijke universiteit te Amsterdam «Over de evolutie der moraliteit». Eindelijk ook de rijke studie over de stand van het bevolkingsvraagstuk in Nederland, van 1936, waarin Bongers op grond van cijfers de gevaren aantoont van de overbevolking vooral in een reeds zo dichtbevolkt land als Nederland en waarin hij, in de volle oprechtheid van zijn sociologische overtuiging, het opneemt voor de stelling der kinderbeperking en wijst op de gevaarlijke politiek die de tegenovergestelde richting inslaat door de praktijk van kindertoelagen en de aanmoediging der kroostrijke gezinnen. «Ik heb, zegt Bongers hierbij, groot respect voor de andere overtuiging, maar ik heb geen respect voor dogma's. Het is beter zich door kennis van zaken te laten leiden.»

Eindelijk zou ik ook nog wensen te vermelden zijn betoog over de oorlog als sociologisch probleem, waarin hij stelling neemt tegen de inhoud van het bekende boek van de grote Nederlandse socioloog Prof. Steinmetz, die de oorlog beschouwde als een noodzakelijkheid en als uiteindelijk een onontbeerlijke en gunstige factor in de evolutie van de wereld.

Een hoofdzakelijk statistische studie over «geloof en ongelooft» in Nederland besluit deze afdeling.

De laatste herdrukte studies zijn deze in verband met de politieke overtuiging van Prof. Bongers en zij vormen een tegelijkertijd gepassioneerde en tevens

beheerste verdediging van het ideaal der sociaal-democratie, waarvan Bonger een overtuigd aanhanger was en waarbij de opstellen « Marxisme en revisionisme » en « Democratie en selectie » hoogstaande wetenschappelijke betogen uitmaken.

In deze bonte rij geschriften treft ons in de eerste plaats de gave eenheid die het levenswerk van Bonger heeft beheerst. Hij was een mens met een rotsvaste overtuiging en een uiterst sterk karakter; hij had zich van in zijn jeugd met bezieling gegeven aan een politieke gedachte, die hij gediend heeft met al de grote gaven van zijn uitzonderlijk scherp verstand en met de verbazende veelzijdigheid zijner kennis, omdat hij de overtuiging toegedaan was dat door deze politieke gedachte de wereld en de maatschappij konden verbeterd worden en er daardoor meer liefde en meer goedheid tussen de mensen zou ontstaan. Door deze overtuiging is heel zijn wetenschappelijk werk steeds bezielde gebleven.

Doch zijn ideeën verdedigde hij niet met de gevoelsargumenten van een politiek strijder, want zelden zal men doorheen een zo uitgebreid oeuvre als dat van Prof. Bonger een groter beheerstheid vaststellen, een meer volstrekte objectiviteit, een meer absolute zekerheid, die er zich niet toe beperkte enkel te grijpen naar de argumenten van gezond verstand, maar die zich bij voorkeur bedient van de cijfers der statistiek om het betoog te adstrueren. Vandaar in zijn wetenschappelijk werk zijn sterk realisme dat, wars van alle dogma's, uitsluitend de maatschappelijke feiten als voorwerp van zijn wetenschappelijk onderzoek wilde erkennen, zijn historisch-materialistische overtuiging die aan de economische evolutie een haast onbegrensde invloed toeschreef in de sociale verhoudingen en ook in het cultuurleven, zijn afkeer van alle zuivere gevoelsargumenten en van alle irrationalisme.

Bonger was dan ook in zijn criminologisch werk een bepaald aanhanger van de deterministische leer en een onverzoenlijk tegenstander van de theorie die de schuld als grondslag van de straf aannam. Enkel en alleen de bescherming der maatschappij kon volgens hem als basis van het strafstelsel erkend worden en alle wraakgedachte diende ongenadig uitgeschakeld te worden. In de criminologie huldigde hij in de eerste plaats de « milieutheorie » en nooit heeft hij er aan getwijfeld dat de invloed van het midden wel de meest belangrijke factor was voor het ontstaan van de criminaliteit.

Hij was een ongelovige die meende dat ook op godsdienstig gebied het milieu de bepalende factor was en die op redelijke gronden de godsdienstige dogma's op de stelligste wijze afwees. Hij was als socialist een overtuigd aanhanger van de democratische gedachte, waarover hij een zo belangrijk boek schreef, en hij was dan ook een onverzoenbare tegenstander zowel van het nationaal-socialisme als van het bolsjewisme, die beiden de geestelijke vrijheid bedreigden.

Het herlezen van de hier gebundelde « Verspreide geschriften » doet ons opnieuw sterk aanvoelen deze zo uitzonderlijke vereniging in één mens van een uiterst gepassioneerde temperament met een volstrekt objectieve wetenschappelijke vorsersgeest.

Naast de gebundelde geschriften brengt deze uitgave ons nog in de eerste plaats een uitvoerige studie over Bonger van de hand van Prof. Mr. Valkhoff, die de eerste was die, na de benoeming van Prof. Bonger aan de Universiteit van Amsterdam, bij hem op een proefschrift promoveerde. Het is een grondige ontleding van al de aspecten van de veelzijdige persoonlijkheid van Prof. Bonger, waarin zowel de mens als het werk op volledige wijze worden belicht.

Vooraf gaat nog een korte levensschets van Prof.

Bonger, opgesteld door zijn zoon, die men niet zonder diepe emotie kan lezen.

Het is bekend hoe Prof. Bonger bij de overweldiging van het Nederlands grondgebied door de Duitse weermacht in 1940 kalm en bewust een einde maakte aan zijn leven. Zijn zoon besluit de levensschets van zijn vader met de volgende beschouwing: « Veel leed is hem gespaard gebleven, waarschijnlijk een gewelddadige dood in een concentratiekamp; in geen enkel opzicht was hij iemand om de oorlogsjaren, hoe dan ook, ondergedoken of opgesloten, in beide gevallen tot zwijgen gedoemd, door te komen. De verontwaardiging over zoveel leed en onrecht en de onmacht daartegenover waren letterlijk niet te dragen geweest. Wij en zijn vrienden hebben aanvaard en zo dikwijls in deze vijf jaren zijn wij dankbaar geweest, dat hij dit niet heeft hoeven te beleven. Maar nu het nazidom verslagen ligt en het doodzieke Europa tracht, na de operatie, weer op de been te komen, had zijn hulp daarbij wellicht groot kunnen zijn, en ook daarom missen wij hem smartelijk. ... »

René Victor.

J. GILISSEN : Het Parlement vroeger en nu. Brussel, 1950. (Overdruk Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen).

In deze synthetische studie heeft Professor Gilissen er goed aan gedaan het onderscheid te onderlijnen tussen het Parlement als bestanddeel van het parlementair stelsel met zijn speciale bevoegdheid en het Parlement bestaande uit vertegenwoordigers van het volk en als dusdanig een bestanddeel van het representatief stelsel.

Na de werking, de samenstelling en de bevoegdheid der voornaamste Parlementen uit ons land (Vlaanderen, Brabant en Henegouwen) ontleed te hebben, komt hij tot het besluit dat er een hiaat bestaat in ons land tussen deze Parlementen uit de veertiende eeuw en onze hedendaagse volksvertegenwoordiging, want de Bourgondische en Habsburgse centralisten hebben al wat democratisch was in de standenvertegenwoordiging tegengewerkt. Om ons parlementair stelsel te verbeteren, moeten wij niet naar corporatistische opvattingen uit het verleden teruggrijpen, want, naar het woord van Henri Pirenne, was de veertiende eeuw een « democratie van bevoorrechten ».

L. Th. Maes.

Alec MELLOR : Un chef-d'œuvre méconnu : le « Tribunal Reformatum » de Grevius (1624). Paris, Sirey, 1949. (Extrait de la Revue de Science Criminelle et de Droit Pénal Comparé.)

Mr Alec Mellor, advocaat bij de Balie te Parijs en auteur van het sensationele « La Torture » (zie R.W. 13e jg., n° 13, p. 555-558), heeft zich als doel gesteld het Tribunal Reformatum van Grevius heruit te geven, om aan te tonen dat de afschaffing der foltering onder het Ancien Régime niet het werk is geweest van de achttiende-eeuwse encyclopedisten en wijsgeren, maar dat reeds in de eerste helft der zeventiende eeuw een Hollander van Kleef, Jan De Greef, al de argumenten van de latere abolitionisten heeft uiteengezet. Grevius is echter in de vergeethoek geraakt. Zonder twijfel werd hij zelf beïnvloed door voorgangers en hebben anderen na hem hetzelfde thema voorgestaan. Maar niemand heeft beter dan hij alles geschreven wat er over dat onderwerp te schrijven was. Bovengenoemde studie is er op gericht de aandacht der wetenschaps-

mensen te trekken op de figuur van Grevius en vooral op zijn ware anti-folterencyclopedia, vooral in deze moderne tijd, waarin de middeleeuwse folter-methodes opnieuw ingang hebben gevonden.

L. Th. Maes.

Handelingen van de Koninklijke Commissie voor de Uitgave der Oude Wetten en Verordeningen van België, Boekdeel XVI, Afl. III, Brussel, 1950.

De aflevering III van Boekdeel XVI van de Handelingen der Koninklijke Commissie voor de uitgave der Oude Wetten en Verordeningen van België (Brussel, 1950) publiceert, na het proces-verbaal van de zitting der Commissie op 27 October 1949, en het in-memoriam van de afgestorven voorzitter, baron Paul Verhaegen, door zijn opvolger, raadsheer Professor Jules Simon, de uitgave door Professor Eg. I. Strubbe van «Het Motyf nopen de costumen ende husagen van den sterfhuuse van Ghend» door een der meest geraadpleegde costumieren van Gent, Maarten Van den Bundere, uit het begin der 16de eeuw. Zoals de heer Strubbe het in zijn breed opgezette inleiding duidelijk uiteenzet, komt in deze tekst meer de woordvoerder van de costumierschool, die een op voorhand verloren strijd voerde tegen de krachten van het Romeinse recht, dan de verdediger van een particuliere zaak tot uiting. Wellicht nergens in de gehele literatuur van de costumieren wordt met groter nadruk en vinnigheid het standpunt van de oude school uiteengezet dan hier door de schrijver is geschied ter gelegenheid van een inbreuk op de Gentse privileges door de Raad van Vlaanderen. Het «Motyf» weerspiegelt aldus de opvatting van een belangrijk en weinig bestudeerde rechtschool.

L. Th. Maes.

BALIELEVEN

VLAAMS PLEITGENOOTSCHAP TE BRUSSEL

De plechtige openingszitting heeft plaats op 6 Jan. 1951. Mr Frederik Steghers zal spreken over «Narco-Analyse».

Het banket heeft plaats in de Cercle van de Royal Automobile Club, Kunstlaan, 59, te Brussel. De inschrijvingsprijs bedraagt 325 frank, te storten op P.C.R. 4750.11 van het Pleitgenootschap.

Op 12 Januari 1951, te 20 u. 30, zal Mr A. De Schrijver, Minister van State, in het Justitiepaleis te Brussel, een conferentie houden over «De vijfde algemene vergadering van de Organisatie der Verenigde Naties».

MEDEDELINGEN

GEORGES RIPERT GEHULDIGD

Gedurende ruim veertig jaar heeft Georges Ripert, oud-deken van de Parijzer rechtsfaculteit, zijn beste krachten gewijd aan de studie en het onderwijs van de rechtswetenschap in Frankrijk. Zijn talrijke publicaties, zoals *Droit maritime* (3 delen), *Traité élémentaire de droit civil de Planiol* (3 delen), *Traité pratique de droit civil* (14 delen), *Traité élémentaire de droit commercial*, *La règle morale dans les obligations civiles*, *Le régime démocratique et le droit civil moderne*, *Aspects juridiques du capitalisme moderne*, *Le déclin du droit*, enz., hebben door hun voortreffelijk-

heid de goede naam van de Franse juridische wetenschap in het buitenland telkens opnieuw bevestigd, terwijl de auteur zelf in het eigen land daardoor tot de grootste onder de levende Franse juristen uitgroeide. Geheel zijn werk werd bezield door de gedachte: «Maintenir dans le monde l'influence heureuse du droit français». (Uit het voorwoord tot de vierde uitgave van zijn «Droit maritime», 1950.)

Wanneer hij na de bevrijding de bitterheid van de gevangenis leert kennen verlaat deze gedachte hem niet; in de *Préface* van zijn *Traité élémentaire de droit commercial* schrijft hij: «Je ne saurais me plaindre que les événements les plus inattendus m'aient donné le temps nécessaire pour l'achever, puisque ces mois ont ainsi passé rapidement dans l'espérance que cette œuvre pourrait être utile au bon renom de la science française».

Om Ripert te huldigen en te danken voor het belangrijk oeuvre dat hij tot stand bracht, besloten zijn collega's van de Franse rechtsfaculteiten een verzameling opstellen over het Franse privaatrecht van het midden der 20e eeuw ter zijner ere uit te geven. Deze verzameling, «Le droit privé français au milieu du XXe siècle». Etudes offertes à Georges Ripert, membre de l'Institut, ancien doyen de la faculté de droit à Paris, professeur honoraire de la faculté de droit d'Aix», is thans bij de Librairie générale de droit et de jurisprudence te Parijs (die bijna alle werken van Ripert publiceerde) verschenen. Zij bestaat uit twee delen van respectievelijk 554 en 484 bladzijden en bevat vier en vijftig bijdragen, ingedeeld in vijf groepen: Etudes générales, Droit de la famille, La propriété, Contracts et Obligations, La vie économique.

Door de professoren René Morel en Paul Durand werden op 21 October j.l. de twee delen van deze «Mélanges Ripert» — waarin men de namen vindt van bijna alle hedendaagse specialisten van het privaatrecht — de gehuldigde aangeboden. B.

TIJDSCHRIFTEN

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, n° 3 November 1950.

A. Tiberghien: De verhoudingen tussen de Fiscus en de Blastingplichtige. — A. Vidts: Op welk ogenblik kan de Fiscus roerende goederen aanslaan en doen verkopen? — L. Bergé: Een kijkje in de belastingwereld te Monaco.

Nederlands Juristenblad, 9 December 1950, afl. 42.

Mr F. R. Mijnlieff: Politie als staatsrechtelijk vraagstuk. — Mr H. J. Marius Gerlings: De dagvaarding. — Mr J. P. Konig: Schade veroorzaakt door vliegtuigen aan derden op de grond. — Mr H. Mr C. G. Bijleveld: Prijs-appellen. — Mr O. W. Schadeé: Een nieuwe regeling van avarij-grosse. — Mr C. G. Bijleveld: Prijs-appellen. — Mr O. W. Sipkes: Nogmaals: de magnetiseurs. — Dr E. D. Hirsch Ballin: Auteursrechten der hoogleraren.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, n° 4168, 9 December 1950.

Mr A. Van de Wijnpersse: Zijn of niet zijn van de verbintenis tot onderhoud. — M. A. Wisselink: Over belastingen, belastingwetenschap en belastingrecht. — J. J. Terpstra: De fiscale behandeling van de lijfrente voor de inkomstenbelasting.

Journal des Tribunaux, n° 3874, 10 December 1950.

Charles Radelet: L'objection de conscience. — J. Th. Wouters: L'application des lois coordonnées le 5 octobre 1948 sur les pension de réparation.